

משה בירנבוים

נ"נ לקוה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע ועכ"א

מליזענסק

עיה"ק טבריא תובב"א

רשכבה"ג כ"ק אדמו"ר הגהקוה"ט

רבי יקותיאל יהודה בן רבי צבי זי"ע

אבדק"ק צאנז

בעל 'דברי יציב' ו'שפע חיים' ועוד

עלה בסערה השמימה

בליל שב"ק פ' חקת ט' תמוז תשנ"ד לפ"ק

רביה"ק נולד לאביו הרה"ק רבי צבי הירש מרודניק זי"ע בנו של הרה"ק רבי ברוך מאגאליץ זי"ע, בשנת תרס"ד. חתן בזיוו"ר אצל הרה"ק רבי חיים צבי טייטלבוים זי"ע מסיגעט, ובזיוו"ש אצל הגאון רבי שמואל דוד אונגאר זי"ע אבד"ק נייטרא.

הוא הגבר אשר נשא עול מנעוריו, ומומש מילדותו עבד את בוראו באופן נפלא עד למאוד, נידד שינה מעיניו ועסק בתורה יומם ולילה, ושפך לבו בתפלות ותחנונים בבכיות נוראות והשתפכות הנפש כבר מקטנותו, והתפרסם עוד בצעירותו כעילוי וכפלא בגאונותו ובעבודתו, וקיבל בבחרותו הורמנא דרבנן מגדולי עולם כהגאון האדיר ר' מאיר אריק מטורנא זי"ע שלמרות זקנותו ליווה את רבינו בצאתו מעמו למרות שהיה עדיין בחור צעיר, והרה"ק מראדמישלא זי"ע, שאף התבטא שאם העולם יזכה נראה 'דברי חיים שני', ובהגיע עת דודים נלקח לחתן אצל הרה"ק בעל העצי חיים מסיגעט זי"ע, וכיהן כרבה של הקהילה החסידיית בקלויזנבורג ומצודתו פרושה על עיר הולדתו רודניק.

ואחרי החורבן הנורא שנעקדו ונשחטו על קידוש השם, רובו של היהודים הנאמנים לה' ולתורתו, ובתוכם אלפי צדיקים ורבנים הי"ד, וגם אשת רבינו בזיוו"ר ואחד עשר ילדיו הי"ד, על ידי העמלקים הגרמנים ועוזריהם, ובהסכמה שבשתיקה של מנהיגי הציונים ימ"ש,

הותיר לנו השי"ת לפליטה ברוב רחמיו, מספר צדיקים מהדור הקודם, שהיו מנהיגי ישראל לפני השואה האיומה, ובראשם הרה"ק מוהר"א מבעלזא והרה"ק ה'אמרי אמת' מגור זי"ע, בכדי שלא ישכח ח"ו מפי זרעו, וידעו הנשואים לפליטה ללמוד מהם דרכי העבודה המסורים לנו מדור דור.

אבל היה העולם שמם, ושארית הפליטה היו כאודים העשנים, ופשתה היאוש בכל פינה, וגם רובם של הצדיקים והרבנים ששרדו את החורבן הנורא, שגם אם לעצמם נהגו כימי קדם, ונאספו סביבם מספר מועט של מבקשי ה', לא היה בכוחם לעורר את הכלל,

ואז קמו כאריות מספר צדיקים ורבנים, שהקימו מחדש את היהדות הנאמנה, והבעירו מחדש את אש התורה

הלוא המה, רבינו הגה"ק מצאנז שמיד בגמר השואה הנוראה, בעודו על אדמת גרמניה הארורה, שינס מתניו, והסתובב במחנות העקורים ממחנה למחנה, בקריאת קודש, מי לה' אלי, והחזיר למקור מחצבתם אלפי יהודים, והקים ישיבות ובתי חינוך לבנות, ומטבחים כשרים ודאג להם כאב לבניו ולבנותיו, וגם השיא בעצמו חלק גדול מהם כשהוא עומד מצד החתן ומצד הכלה, והיה שם כוחות אדירים לשכנע אנשים לחזור להתנהגותם כימי קדם, ושלא ח"ו יתיאשו מחיי תורה ומצוות,

וכשהיה צריך להחליט אם לעלות לארץ הקודש או לנסוע לגור בארה"ב, אזי עם כל געגועיו לארץ הקודש, הדבר שעמד מול עיניו היה רק טובת אלפי בניו ובנותיו שהיה להם לאב ואם גם יחד, וכשראה שרובם הגדול אינם מקבלים אישורי כניסה לארץ ישראל, ולכן נוסעים לארה"ב ונצרכים לו שם, נסע עמהם יחד לארה"ב והקים שם את הישיבה החסידית הראשונה לשארית הפליטה, ואת

התלמוד תורה החסידי הראשון על אדמת ארה"ב, ורק אז נישא בשנית בעצמו להרבנית הצדיקת תליט"א בת הגה"ק מנייטרא זי"ע, ועם שכל מאויו היו תמיד רק לעסוק בתורה ובתפילה הרי כשהיה 'עת לעשות לה' הפרו תורתך' אזי הקדיש שעות ארוכות מדי יום ביומו בכדי לבנות מחדש את היהדות, וגם כשאנשים מתוכינו רדפוהו ברדיפות איומות וכו', המשיך בעבודת הקודש ללא חת, והצליח להקים מחדש בארה"ב את היהדות החרדית בכלל ואת החסידות בפרט, והצלחת עולם החסידות בארה"ב נזקפת רק לזכותו,

(בארץ הקודש, היו אלו הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זי"ע שהקים את עולם החסידות מחדש, וחנן מזה שבנה מחדש את חסידות גור המפוארה, השקיע כוחות אדירים ועודד ועזר בכל כוחו לכל ישיבה ות"ת שרצו לפתוח, ותקומת החסידות בארץ הקודש נזקפת לזכותו, ואתו עמו היה בצד הליטאי הרב מפונוביז' זי"ע שהקים את עולם התורה הליטאי, וחנן מיסדו את ישיבת פוניבז' המפוארה, אז גם השקיע מרצו לעודד ולעזור לכל ישיבה ות"ת שרצו לפתוח ותקומת עולם התורה הליטאי נזקפת לזכותו, ובארה"ב היה זה הגאון רבי אהרן קאטלער זי"ע והגאון רש"פ מנדלוביץ זי"ע שהקימו את עולם התורה הליטאי בארה"ב בהצלחה גדולה.)

ורק אחרי ראות רבינו זי"ע שהישיבות ות"ת עומדים על מכונם, רק אז הגשים את משאת נפשו, ונסע לראשונה לארץ הקודש, ובהמשך גם בנה קריות צאנז באה"ק ואף עלה להתגורר בה, ועד סוף ימיו, עבד את בוראו מעבר לכוחות אנושיים, ויגע בתוה"ק מתוך יסורים, ובעבודת הלב זו תפילה בהשתפכות הנפש באופן שלא נראה דוגמתו, אמר תמידים כסדרם שיעורים בכל מקצועות התורה, וענה אלפי תשובות להלכה, שחלקן הגדול נאבד בשואה, ומקצתם נדפס בשו"ת 'דברי יציב', ודרש בכל שב"ק בפלפול באגדה ובחסידות, וביותר בעת רעוא דרעוין שעורר את כלל ישראל בחובתם כלפי שמיא, וכלפי שמיא המליץ תמיד אך טוב על ישראל, ודאג תמיד לכלל ישראל והקים מפעלים למען הכלל, כגון מפעל הש"ס ומרכז רפואי צאנז ועו', וכל ימי חייו מסר נפשו עבור כלל ישראל ועבור כבוד שמים.

כבר נודע ומפורסם אשר כשנסתלק מן בעל ה'דברי חיים' זי"ע הספיד אותו בנו הגה"ק משינאווא זי"ע ואמר, אם אומר שאבי היה חד בדרא בתורה, אפשר עדין למצוא בעולם עוד גדולי תורה במעלה זו, אם אומר שאבי היה חד בדרא בעבודה, עוד אפשר למצוא בעולם עוד עובדי עבודת הקודש במעלה ובדרגה זו, אם אומר שאבי היה חד בדרא במעלת החסד, עוד אפשר למצוא בעולם אנשי חסד כמוהו, אמנם למצוא בעולם איש אשר בו נכללו שלשלת היסודות מושלמים, תורה, עבודה, גמילות חסדים, זאת מצאתי רק באבי הקדוש, עכדה"ק.

מה מאוד מכוונים ומדויקים הדברים הללו בכדי לתאר אפס קצהו מזיו דיוקנו של כבוד קדושת מן רבינו זי"ע, תורתו היתה בלבת אש ומעבודות קשות שבמקדש, אשר מיום עמדו על דעתו התמיד והעפיל בכוחות נפשיים כבירים במעלות ובסולם התורה, העבודה, והחסד.

איני מתיימר להקיף בשורות מספר את הקיפו הענק של מן רבינו הגהקוה"ט זי"ע, שרוחה"ק גלויה הופיעה בבית מדרשו, ומופתים וישועות התגלגלו תחת שולחנו, את תורתו ועבודתו, את פועלו הגדול למען הכלל והפרט, והיה שורות אלו רק לאות וזכרון.

זכותו הגדול יעמוד בעדינו, שלא ישלטו בנו זדים,
תורתו מגן לנו, ובמרום ימליץ טוב עלינו,
להיושע בכל מילי דמיטב אמן

תורה * עבודה * גמילות חסדים

כבר נודע ומפורסם אשר כשנסתלק מרן בעל ה"דברי חיים" זי"ע הספיד אותו בנו הגה"ק משינאווא זי"ע ואמר, אם אומר שאבי היה חד בדרא בתורה, אפשר עדין למצוא בעולם עוד גדולי תורה במעלה זו, אם אומר שאבי היה חד בדרא בעבודה, עוד אפשר למצוא בעולם עוד עובדי עבודת הקודש במעלה ובדרגה זו, אם אומר שאבי היה חד בדרא במעלת החסד, עוד אפשר למצוא בעולם אנשי חסד כמוהו, אמנם למצוא בעולם איש אשר בו נכללו שלשלת היסודות מושלמים, תורה, עבודה, גמילות חסדים, זאת מצאתי רק באבי הקדוש, עכדה"ק.

מה מאוד מכוונים ומדויקים הדברים הללו בכדי לתאר אפס קצהו מזיו דיוקנו של כבוד קדושת מרן רבינו זי"ע, תורתו היתה בלבת אש ומעבודות קשות שבמקדש, אשר מיום עמדו על דעתו התמיד והעפיל בכוחות נפשיים כבירים במעלות ובסולם התורה, העבודה, והחסד.

"עמוד התורה"

רגיל אני מנעורי לעורר תמיד על חובת ההתמדה בלימוד התורה, ובכל מקום בואי תמיד היתה יסוד דברי לעורר על הענין הזה, וכמה פעמים נשאלתי על זה, ומה אם יראת שמים, ושמירת שאר מצוות, אבל האמת היא דאף דאיתא בגמרא (יבמות ק"ט ע"ב) כל האומר אין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו, ובודאי שהעיקר היא לירא את ה', ולשמור מצוותיו, מ"מ אי אפשר לבוא לידי יר"ש אלא ע"י לימוד התורה, וכן אמרו (קידושין מ' ע"ב) נענו כולם ואמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה.

(מתוך דבה"ק בעדרד"ר פר' שופטים תשד"מ)

"בתחבולות תעשה לך מלחמה"

בקטנותי - אמר פעם מרן - נחשב הייתי לילד שקדן ומתמיד, כיצד עשיתי, באתי על היצר הרע בתחבולות, ילדים אחרים עשו בתחילת השנה תוכניות וקיבלו על עצמם למשך שנה וסופם שנכשלו, אמרתי לנפשי איני מקבל על עצמי רק ליום אחד, היום שאני עומד בו, והבעל דבר אינו מחשיב כ"כ יום בודד והניח לי, למחרת קיבלתי שוב על עצמי ליום אחד גרידא, וכן הלאה.

וכך בתחבולות מלחמה עלה ונתעלה עד שבהיותו בגיל שמונה סיים וידע בעל פה את כל ששה סדרי משנה, ועוד קודם להכנסו לעול תורה ומצוות סיים כבר את הש"ס כולו, ואף היה לו יד ושם בשו"ע חושן משפט עם נושאי כלים, ואף גילה פעם כי בגיל י"ב שנה הספיק ללמוד במשך שבועיים את כל סימן כ"ה מהלכות דיינים עם הש"ך אשר מהסימנים הגדולים בשו"ע הוא, מתוך הבנה עמוקה וברורה, תוך עיון רב החל מסוגית הגמרא עד פסק ההלכה, כן התבטא רבינו זי"ע כמסיח לפי תומו (לאחד מהמחנכים שהתלונן על מכסת כמות הלימוד שהורה ללמוד באחד הכיתות) והלא בילדותי כבר שית למדתי בזמן אחד אצל מלמדי מסכת גיטין גפ"ת כולה, ובסיום הזמן ידעתי כולה ישר והפוך, וכן היה בזמן השני במסכת בבא בתרא, ומה הקושי בדבר.

זכרוננו המופלא היה מהמפורסמות ובהרבה הזדמנויות היה מזכיר בעצמו ענינים מופלאים שנחרתו בנפשו מימי ילדותו עד שהשומעים התפלאו מכח הזיכרון העצום שנתברך בו, במיוחד

כשסיפר דברים שראה או שמע בגיל שנתיים ושלוש והיה מתאר כל מאורע ודמות בדיוק רב מבלי לשכוח אף פרט קטן, למרות שכבר חלפו מאז שבעים או שמונים שנה.

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שמענו כמ"פ שפעמים רבות היה מצטט לשונות של ספרים שהיו לפניו רק קודם למלחמת העולם, ואף שחלפו ועברו עשרות שנים מבלי שיראם אפ"ה זכר כל אות ומילה מהם, כאילו אך זה היו בידי הספרים.

"דאס הייסט אמת'דיג גילערנט"

בשנת תרע"ו לערך בזמן מלחמת העולם הראשונה, עת גלה הרה"ק מרודניק זי"ע עם בנו מרן זי"ע, זכה הרה"ח יחזקאל שרגא הנדלר ז"ל שהיה אז נער כבן י"א שנה ללמוד בחברותא עם מרן זי"ע שאף הוא היה בן גילו, בראש חודש אלול התחילו ללמוד מסכת בכורות עם פי' הרי"ט אלגאזי וסיימוהו במוצאי יום כיפור, במשך כל ארבעים הימים והלילות הללו כמעט ולא הניחו עצמם במיטה משבת לשבת, ורק כאשר גברה עליהם עייפותם נתנו תנומה לעפעפיהם ליד השולחן בו למדו, תוך שהם מסכימים ביניהם שכל המקיץ ראשון משנתו יעורר מיד את חבריו - בשבת חול המועד סוכות עמדו השניים למבחן לפני הרה"ק מרודניק זי"ע, הרה"ק נתרגש מאוד, וכשהניח את ידיו הקדושות על ראש הנערים לברכם הפטיר ואמר "דאס הייסט אמת'דיג גוט גילערנט".

"בשעה שהיה עוסק בתורה לא הבחין בנעשה סביבו"

זקני החסידים שהכירו את מרן זי"ע עוד בהיותו ברודניק מספרים, אשר כידוע הכל השיחו ברוב התפעלות בבן זקוניו של הרה"ק מרודניק הלא הוא מרן זי"ע אשר עוד בשנים הסמוכות לפני היכנסו למצוות, היתה התמדתו הרבה ויראתו העצומה נודעים למשגב, וכולם ידעו בבירור כי הוא יהיה בודאי מגדולי וצדיקי הדור הבא, זקני החסידים היו נוהגים להשתעשע עמו בשיחות חידוד של תורה וכדומה, ושאלו מכך מלא חפנים קורת רוח, אך הוא לא שת לבו לזאת, ותמיד אחרי רגעים אחדים היה נעלם מעיניהם ומאוחר יותר היו מוצאים אותו בפניה נסתרת כשהוא יושב וגורס ללא לאות שעות על גבי שעות.

לימודו היה תמיד בקול רם מתוך חיות והתלהבות רבה, לפעמים היה נעמד אפילו באמצע המדרגות או כדומה, ולומד שעה ארוכה בעמידה ובקול רם מתוך הגמרא או השו"ע שבידו, מבלי להבחין כלל כי הוא אינו נמצא אז בבית המדרש, ואפילו אינו יושב במקום הראוי ללמוד מתוך ישוב הדעת, כי בשעה שהיה עוסק בלימודו היה שקוע כל כך עד שלא הבחין כלל בכל הנעשה סביבו.

"אזא בחור מעג לערנען כוזרי"

לא רק בנגלות התורה היתה לו יד ושם בגיל צעיר כזה, אלא אף בנסתרות, וכפי שסיפר כ"ק האדמו"ר מסטרופקוב זצוק"ל, זכורני מימי חורפי בשנת תרע"ט או תר"פ כששהיתי בבית אאמו"ר האדמו"ר בעל דברי "ישכר דוב זצוק"ל, ומרן שהיה אז בחור צעיר בא לבקר את אבי, אך באותו שעה עדיין ישב אבי בבית דין דמתא כמנהגו מידי יום, אני כיבדתי את מרן בטעימה, אך הוא סירב לטעום עד בוא אבי, ובינתיים ביקש ממני שאכניסו לחדר הספרים, כמובן שמילאתי בקשתו, אני יצאתי מהחדר כשרבינו ניצב על סולם ומעיין בספר.

לאחר כשעתיים או שלש הגיע אבי וסיפרתי לו שהרידיניקער עילוי בא לבקרו, ונמצא כעת בספרים - שטוב, מיד נכנסנו לשם, ומרן עדיין עמד על הסולם בדיוק באותו מקום שהשארתי אותו, אבי הקדימו בברכת שלום וביקש מרבינו שירד מהסולם עם הספר

רבינו המתין עד שכל המתפללים עזבו את ביהמ"ד, נטל גמרא והתיישב ללמוד בקול רם ומתוך יגיעה עצומה שעות אחדות עד השעה 1:00 אחרי חצות הלילה, בשעה זו קם מעל הספר והחל לקרוא קריאת שמע שעל המיטה בקול גדול ובהתעוררות רבה במשך כשעתיים עד השעה 3:00 אחרי חצות.

כשסיים, ניגש לכבות את האור שדלק בביהמ"ד, ואז כנראה הבחין כי שהנני "ישן" כביכול על גבי הספסל, נטל ספסל מביהמ"ד ונכנס לביתו שהיה סמוך לביהמ"ד מעברו השני של הקיר כשהוא גורר את הספסל אחרי, כשסגר את הדלת אחרי קמתי בלאט ממקומי והבטתי אחרי מבדל לחור המנעול שבדלת, ראיתי שרבינו הניח את הספסל קרוב מאוד לתנור החורף העשוי ממתכת שבער אז, במקום חם מאוד שבנגיעה קלה ניתן להיכוות, אז ראיתי את הרבנית מזווי"ר ע"ה מניחה על קצה הספסל כר קטן, וסמוך לו על הקרקע קערה עם מים לנט"י, רבינו הניח עצמו לישן על הספסל במקום הקרוב לתנור הבווער, ואני נשארתי בביהמ"ד, כמובן שעמדתי נפעם ונרעש לנוכח כל מה שראו עיני את גודל יגיעתו הרבה בכוחות על - אנושיים בתפילתו ובלימודו וכו', וגם נוכחתי לראות שרבינו כלל לא טעם מאומה לסעודת ערב, אך ביותר נשתוממתי עד מאוד כשראיתי שאחרי ככלות חצי שעה מאז הניח רבינו עצמו לישון, והנה כבר הנני שומע את קולו בקודש כשהוא אומר בקול גדול את ברכות התורה, ותיכף אחרי כן כבר התחיל ללמוד בקול גדול כשהוא יושב בביתו (כנראה כדי שלא להעייני) ובזה כבר התחיל סדר יומו החדש והגדוש שלמחרת היום---",

* * *

"האם בלי זכות אבות אפשר לומר כזה פילפול"

עוד טרם נתקבל רבינו ז"ל ע"ה לכהן פאר ברבנות קלויזנבורג הראה רב כוחו וחילו באורייתא, ומסופר שקהילת קלויזנבורג הזמין את רבינו לשובות באחד השבתות ולישא מדברותיו, כפי שהיה נהוג בקהילות ישראל מימים ימימה, רבינו ביקש מידידו הרה"ח יחזקאל שרגא הנדלר ז"ל (ראה אודותיו לעיל) שיסע יחד עמו והסכים בחפץ לב, בהגיעם לקלויזנבורג בערש"ק אמר רבינו לר' יחזקאל שביליל שב"ק לאחר עריכת השולחן ישב להכין הפלפול עבור דרשתו, אולם כיון שלא אסתייע מילתא אמר לו רבינו כי למחר לפני התפילה יכין עצמו לדרשה, אמנם גם אז לא אסתייע מילתא, וטרם הלכו לתפילה אמר ר' יחזקאל לרבינו בדרך המליצה בכדי להתמנות לרבנות כאן תצטרכו לעמוד היום בארוכה ב"שמונה עשרה" שאז יפיל הקב"ה ויעלה ויבוא במחשבתכם דרשה טובה, לאחר שמו"ע שאלו שוב ר"י האם נפל דבר מה במחשבתו, והשיבו לא,

לאחר חזרת הש"ץ הושלך הס בביהמ"ד והגבאי הכריז על כיבודו של רבינו לדרוש פנה רבינו לתלמידי חכמים יושבי כותל המזרח ושאלם "על איזה סוגיא אדרוש" השיב הגדול שבהם שידרוש רבינו על הא דתנו רבנן (ברכות י' ע"ב) ששה דברים עשה חזקיהו המלך על ג' הודו לו ועל ג' לא הודו לו וכו', רבינו לא התמהמה ומיד עלה לדוכן, כשבמשך שעה ומחצה פילפל בגאונות מדהימה ובפלפולא חריפתא להסביר הטעם מדוע אם הגמרא פותחת שעל ג' דברים הודו לו צריכה הוא לסיים שעל ג' האחרים לא הודו לו, הלא פשיטא הוא,

פלפולו העמוק בנוי היה גג על גג בדברי הראשונים והאחרונים, כשהלומדים מתענגים מפיו המפיק מרגליות, והתבטא אז הגה"ק מנאסאד ז"ל ע"ה "האם בלי זכות אבות אפשר לומר כזה פילפול", ונענה לו ר"י אני יודע כמה זכות אבות נצרכת היתה לדרשתו זו, - אגב יצוין - כי במוצש"ק ביקש ר"י להעלות את הדרשה על הכתב

שמעיין בו, ומה גדלה תמיהת אבי כאשר ראה שרבינו מעיין בספר הכוזרי, ושאלו "א יונגער בחור לערנט כוזרי"? רבינו לא היסס ומסר לאבי את הכוזרי ואמר לו "דער רב קען מיך פאהר הערן ביז דא" והצביע לו עד איזה דף עיין כבר, ואבי אכן התיישב ליד השולחן ובחנו דף אחר דף כאשר אבי מתחיל בקטע מסוים ומרן מסיימו בעל פה, מרוב התפעלות הפטיר אלי אבי ואמר "אזא בחור מעג לערנען כוזרי",

* * *

"יודע אני את תוכנו מראשו ועד סופו בע"פ"

ואם בנסתרות עסקינן מן הראוי לציין המובא בספר פלגי מים (מאמר ה' עמ' קס"ט) עובדא מראשית ממלכתו של רבינו ברבנות בעיר קלויזנבורג, עוד בהיותו אברך צעיר לימים כבן עשרים, שבאחד השנים כשנסע לקצור חטים למצה שמורה הגיע לשוב אחד בשעות אחר הצהריים, והיה צריך להמתין לחילוף הרכבות עד הלילה, ובאותו ישוב היה גר בעה"ב אחד מגדולי תלמידי הערוגת הבושם זצ"ל הרה"ח ברוך גרינפלד זצ"ל (נדפס ממנו קונטרס חידו"ת בסוף ספר ערוגת הבושם עה"ת דפוס נ"י הנקוב בשם אהל ברוך) ורבינו בא לביתו וביקשו שרוצה לשהות אצלו עד שעת ביאת הרכבת, ר' ברוך הנ"ל לא הכיר את רבינו אבל לפי הכרת פניו ראה שעומד לנגד עיניו אורח אברך בנש"ק, וקבלו בכבוד גדול והזמינו לסעודה, אולם מרן אמר לו שהוא עייף ורוצה לנוח קודם, מיד הציע מטה בחדר הספרים שלו לרבינו, ור"ב רצה לראות את סדר השינה של הבנש"ק האורח, והיה שם חלון קטן מעל דלת החדר והציץ ר"ב משם, והנה רואה שהאורח ניגש אל ארון הספרים מוציא ספר ומעיין בו ומחזירו וכך היה כמה פעמים עד שלקח ספר אחד בידו והניח עצמו על המטה תוך כדי שהוא מעיין בספר שלקח, וכך שכב רבינו כמה שעות שקוע בספר עד שגמר את כל הספר.

לר' ברוך הנ"ל חרה מאוד הדבר שהספר היה ספר קבלה עמוק מאוד ומחברו היה מגדולי המקובלים הקודמים, ומה לו לאברך צעיר עם ספר קבלה כעין זו, אמנם כאשר ראה איך האורח שלו שקוע בספר כמה שעות תמימות שכך כעסו במקצת אבל היה הדבר תמוה בעיניו מאוד, וחשב לעצמו שעכ"פ ישאל את האורח על הדבר ויוכיחו על פניו, והנה אך סיים רבינו את הספר יצא מהחדר ואמר לר' ברוך הנה עכשיו אני כבר מוכן לטעום דבר מה, ומיד הוסיף ואמר מצאתי אצלך ספר קבלה אחד ששמעתי עליו מכבר אבל לא ראיתי עד היום, וב"ה מצאתי אותו אצלך ועברתי עליו, ואני כבר יודע את תוכנו מראשו ועד סופו בע"פ, ואם רצונך טול את הספר ותעמידינו למבחן על כולו בע"פ...

* * *

"בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך"

עוד עדות אישית מקורות חייו של רבינו בתחילת בואו לכהן פאר ברבנות קלויזנבורג סיפר הרה"ח יחזקאל פרידמן ז"ל ממה שזכה במו עינו לראות, "בחור צעיר לימים הייתי אז, והתגוררתי בעיירה סמוכה לקלויזנבורג, וכשרבינו ז"ל הגיע לגור שמה יצא שמעו בכל המדינה כאיש פלא, גאון וקדוש, צדיק נשגב שכל עבודתו היא חטיבה אחת של יגיעה עצומה במסירות נפש בפועל, ונדברתי עם בחורים אחדים מידידי לנסוע אליו ולהתחקות מעט אחרי תהלוכותיו הנוראות בקודש, קמנו ונסענו לקלויזנבורג, אבל באמצע הדרך חזרו ידידי מכוונתם זו ואנכי לבדי המשכתי בדרכי.

הגעתי לבית מדרשו של רבינו בשעת בין הערביים, בין מנחה לערבית, וכבר בתפילת ערבית ראיתי ושמעתי את תפילתו ועבודתו כאש להבה ממש, בתפלה נלהבה שארכה שעה ארוכה, אחרי תפילת ערבית השכבתי עצמי על גבי ספסל בקצה ביהמ"ד מוסתר מאחורי שולחן, ומשם יכולתי לעקוב אחר מעשיו הק',

ושאל את פי רבינו שיחזור על הדרשה, ברם, רבינו השיבו שאינו זוכר כלום ונשכח ממנו הכל,

"דברים שאין להם שיעור"

שיעורי התורה של רבינו מן המפורסמים היו אך - אומר הגאון ראש הישיבה שליט"א - במבט לאחור איננו יכולים לכלוא את פליאתנו והשתוממותנו, אם ניקח לדוגמא את שיעורי הגפ"ת היומיים שהיה מוסר לתלמידי הישיבה, או את שיעורים ב"ור"ד וח"מ שהיה מוסר במשך השבוע, והשיעור הכללי בכל יום חמישי לפנה"צ, ושיעורי החורש"י המפורסמים כל יום חמישי בערב, מלבד הפלפולים בליל שב"ק ושיעורי המוסר וההתעוררות בעידן רעוא דרעון בכל שבוע, וכל זאת כמובן לאחר עבודתו הקדושה בתפילות שארכו זמן רב, והשאלות שהיה פוסק הלכה למעשה, וכתובת התשובות למאות, וקבלת האנשים אל הקודש פנימה לקבלת עצה ותושיה וראו ממש האין הזמן מתברך אצלו שלא כדרך הטבע,

אחרי השיעור היה רבינו תשוש מאוד ופעמים רבות היה צריך להישען על ב' אנשים בכדי לצאת מביהמ"ד אל חדרו, ומסופר שבתקופה שרבינו היה מגיע לארצנו הק' ומסר שיעורים בישיבה, וכן לאחמ"כ כשכבר התיישב בקרית צאנז, היו מגיעים לשיעורים הרבה רבנים וראשי ישיבות מרחבי הארץ כדי לשמוע מדברותיו הקדושים ושיעוריו הנפלאים,

ופעם אחת כשכבר סיים השיעור והיה רבינו ממש באפיסת כוחות ונשען כאמור על ב' אנשים כדי לצאת מביהמ"ד, ניגש אליו ראש ישיבה אחד שהיה נוכח בשעת השיעור, ושאל הערה מסוימת על דברי רבינו בשיעור, אז נתגבר רבינו ונתמלא כוחות מחודשים ורעננים, וכאילו לא עמד בסיום השיעור, וכאילו לא תשש כוחו כלל, והסביר וביאר לאותו ראש ישיבה את כל מהלך הסוגיא מתחילתו ועד סופו על בוריה, בחדותא דשמעתתא ופנים מסבירות ומאירות שלא מעלמא הדין, ושהלה סיים לפלפל עם מרן ז"ע בו ברגע לא היה יכול להמשיך מאפיסת כוחותיו והוכרח להישען על ב' אנשים וכן להיכנס לחדרו (מפי הרה"ח ר' שלמה זלמן וורובל הי"ו).

"עבודת הקודש למעלה מדרך הטבע"

מצוות והגית בו יומם ולילה, התקיימה אצל רבינו באופן מוחשי כאשר לילות שלמים היה יושב ולומד והוגה בתורה ובנכב"ה מתוך התלהבות עצומה, ולא נתן שינה לעפעפיו אלא כדי שיוכל לברך ברכת התורה כהלכתה, ומפי ראש הישיבה שליט"א שמענו עובדא דהוי בשנת תשל"ב כאשר רבינו עמד ערב לפני נסיעתו חזרה לארה"ב, וכה הם דבריו, "עמדנו אז באמצע כתיבת ג' תשובות להלכה, שסיומם לפני נסיעתו היתה נחוצה ודחופה לרבינו, ובאותן שעות גם רצו הקהל ליכנס אל הקודש פנימה לברך ולהתברך בברכת פרידה, וכשנאחרה כבר השעה אמר לי רבינו שאלך לישון קמעא בתוך הבית, וכשיסיימו הקהל לעבור לפניו נמשיך בכתיבת התשובות, וכבר היה אז אחר חצות הלילה, ורבינו קיבל את האנשים אחד אחד על אף שהיה תשוש מאוד מעבודת היום והלילה,

לאחר שיצא אחרון האנשים קם רבינו מכסאו בכוחות מחודשים ורעננים, והתחיל לעיין בתשובה שעמדנו באמצע כתובתה והתעצם מאוד בשקלא וטריא בהלכה ולא ניכר בו כלל חולשה או עייפות כלשהוא, וגמרנו לכתוב כל הג' תשובות כמה דקות לפני עלות השחר, או אז נענה רבינו ואמר לי הרשיני נא לנום קמעא כדי שאוכל לברך ברכות התורה כהלכתם, ויצאתי מחדרו לכמה דקות

ואכן למרבה פליאתי והשתוממתי יצא רבינו מחדרו לאחר דקות ספורות בלבד וטבל ועלה ועמד להתפלל תפילת שחרית בהתלהבות עצומה ובכוחות מחודשים ומראהו כמלאך ה', אחר התפילה נסע רבינו לשדה התעופה בדרכו לארה"ב".

"אך החזרתך והנך כתינוק שנולד"

ואם בכתובת התשובות עסקין ידוע גם ידוע שבין גילי התשובות שכתב רבינו היו מוצפנים רזין עמיקין וטמירין לטעם כתיבתן והמועד בו הם נכתבו, לא נתעסק בנסתרות ובמופלאות מאתנו אך נציג בקשר לכך עובדא אחת ואידך פירושא זיל גמור,

וכה מספר בעל העובדא, באחת משנות בחרותי בישיבה ביוניא סיטי ביום פורים קטן נפלתי לתוך פיר המעלית בגובה של מספר קומות, יסורים נוראים וכואבים איומים היה מנת חלקי ומשהובלתי לביה"ח איבחנו הרופאים שבר בחוט השדרה וריסוק בעצמות רגלי, לאחר בדיקות וצילומים שערכו הפטירו ואמרו, שלעולם כבר לא אוכל ח"ו ללכת על רגלי, אבי שהתקשר מיד אל רבינו וסיפר את הדברים כהוייתן, קיבל את הוראת קדשו להעבירנו תיכף ומיד לביה"ח אחר, ובאשר לשבר בחוט השדרה התבטא רבינו ואמר, אין זה כי אם שהשדרה נתעקמה אך לא נשברה, הרופאים ששמעו את הבקשה להעבירנו לביה"ח אחר ניסו להניא את אבי מכך, תוך אזהרה שכל תזוזה עלולה להיות הרת אסון ותוצאותיה מי יסורנה, אך אבי עמד על דרשתו ואכן בצילום חוזר בביה"ח השני נצפה השדרה כשהיא עקומה ולא שבורה,

חודש ימים לאחר מכן הגעתי ישוב על כסא גלגלים לשולחן הטהור בפורים, וכשרבינו ראה אותי אמר לפורים זו אכן תחפושת טובה, אך לאחר פורים הנך צריך כבר ללכת על רגליך, ואכן לא חלפו חדשים ימים וכבר הלכתי כאחד האדם, בהיכנסי אז לקודש פנימה אמר לי רבינו כבר לא היית בעולם הזה, אך החזרתך והנך כתינוק שנולד,

דברי קדשו היה בעיני כחידה סתומה, ולאחר זמן סיפר לי המשמש בקודש, שכאשר הגיעה ההודעה על פציעתי הקשה, הלך מיד רבינו לטבול במקוה, ולאחריה ישב לכתוב תשובה בהלכה, כשהנידון הוא מה דין בהמה אשר חוליית השדרה שלה נתעקמה אי טריפה איקרי ובמשך כל אותו לילה ישב רבינו בחדרו תוך שהוא מתבטא עלי דברים שאינני מושלם בהם במיוחד...

"עבודה נסתרת של סיגופים ממש"

גם ידוע שרבים מתוך התשובות נכתבו על ידו תוך עבודה נסתרת ועצומה של סיגופים ממש, לרבים זכור איך יושב היה ימים רבים ושעות ארוכות בחדרו הקטן והצר שפתח אורור כמעט ולא נפתחו בו וכך היה כותב את התשובות, - תשובות רבות ועמוקות מני ים היה כותב תוך שהוא מוקף ביסורים ומכאובים קשים, הדבר משתקף לעתים מתוכן סיומי תשובותיו, וכדוגמא בעלמא בשו"ת דברי יציב ח"א סי' ק"ל "באמצע הכתיבה נפלתי למשכב, ועכ"ז התחזקתי לתשובה כאשר הבטחתי לך" - ושם בסימן קמ"ז "זה ראיתי בהיחפזי ובאין כוחי להעמיק בדבר הלכה כאשר עם לבבי מפאת חולשת כוחי ודעתי" ועוד כהנה וכהנה רבות,

ובדרך אגב גם יצוין המחזה המפעים שנתגלה לא אחת לבאי הבית, כאשר בלשכת "הכותבים" שהיתה בביתו נאווה קודש, היה כותב מכאן כותב התשובות להלכה, מכאן כותב הדברי תורה של סעודה שלישית, מכאן כותב הפלפול של ליל שב"ק, ומכאן הכותב המסדר סדר המערכה של מכתב לאנ"ש, ורבינו היה מדלג ועובר

להתפשטות הגשמיות, לא יתוארו אף במקצת דמקצת, שהרי בכל יום ויום היה ההתעצמות נפלאה ביתר שאת ועוז, עד שאין תפילה אחת דומה, לחברתה

"ראו נא ראו כיצד התפלל זלמן לייבלה"

כבר בימי ילדותו הראשונים החל רוח אלוקים לפעמו, להתפלל בלב נרגש ביותר בהתלהבות הפורצת גדרות ובדמעות שליש שהיו יורדים מעיניו, למעינו מים ובכיו ותחנונים, עד שהרבה זקנים בני עליה היו באים אליו בלאט שיאציל עליהם מברכותיו אחר שנוכחו לדעת ולראות מה גדול כח תפילותיו, לפעמים האריך מאוד בתפילתו שעות שלמות ניצב על עמדו והרעיש עולמות, ורקע ברגליו בחזקה באמצע תפילתו מרוב התרגשות מבלי שהרגיש כי ברקיעותיו הוא יוצר סדקים בקרשי הרצפה מתחתיו - ובקונטרס מופת הדורות (עמ' יז) מסופר, שארע לו הדבר הזה בעת שהתגורר בק"ק קליינווארדיין, וכאשר ביקש אח"כ אחד מהם לתקן את הרצפה אמרו המתפללים בביהמ"ד "נניח לסדקים ברצפה כמות שהם, ויכולו להצביע בפני ילדים בדורות הבאים, ראו נא ראו כיצד התפלל זלמן לייבלה במקום הזה",

"לבי ובשרי ירננו לקל חי"

מעשה שנלווה אל אביו הרה"ק מרדכי זי"ע כשהפצירו בו אנ"ש מעיר אחרת לבוא אליהם לשבת קודש, ויעש כבקשתם, ויהי ביום שבת קודש אחרי תפילת שחרית, כשעלה הרה"ק אל הדוכן לדרוש ברבים קודם לקריאת התורה, השתרר שקט גמור בהיכל בית המדרש והכל ציפו למוצא פיו - אך הנה פתאום בקע ועלה מקצה הבית קול בכיו של ילד, קול תינוק מדמעות, שמשך תשומת לב וריגש מאוד את כל הקהל, היה זה רבינו אשר עמד בירכתי בית המדרש וסידור בידו, עפעפי עיניו רטובות מדמעות וכולו רועד ומייבב בלי הפוגה "ממקומך מלכנו תופיע, תתגדל ותתקדש בתוך ירושלים עירך" רבינו חזר פעם אחר פעם על המילים, שהתחיל בהן ביחד עם הקהל כשאמרו קדושה בחזרת הש"ץ, בקול מפציר ומתחנן שהמיס את הלבבות, הגעגועים שהתלקחו בלבו להתגלות כבוד ית"ש, כשימלוך בציון, סחפו אותו כליל לעולמות אחרים ובהיותו שקוע בתפילתו, כשעיניו בוכיות מרוב כמיהה והתרגשות, לא הרגיש כלל שהציבור סיים כבר את התפילה ואביו הרה"ק התחיל לדרוש,

"אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים"

נאמן ביתו של רבינו זי"ע הרה"ח רבי יהושע וויצנבלום הי"ו סיפר השתלשלות המאורעות כיצד הגיע לרבינו וכיצד החליט להידבק בו וללכת אחריו באשר ילך "הדבר היה לאחר שנשתחררנו מעול קלגסי הנאצים ימ"ש, לא הכרתי את רבינו היכרות אישית, אך את שמעו שמעתי עוד לפני המלחמה, וגם שמענו את מסירות נפשו להקים עולה של תורה, לקבץ את יתומי המלחמה ללמדם תורה וכן בהבאה לקבורה את מתי עמנו שהתגוללו כדומן על פני האדמה, ועז היה רצוני להכירו מקרוב, ע"כ חברתי לקבוצה ששמה פעמיו לפרנוולד מקום משכנו של רבינו,

בהגיענו, ולאחר שמסרנו זהותנו בפני המשב"ק קיבל אותנו רבינו בסבר פנים יפות ומיד ציוה להגיש לנו ארוחה דשנה וחדר אכסניה לנוח מעמל הדרך, לאחמ"כ נכנס רבינו להרצות שיעור בגפ"ת לפני בחורי הישיבה, השיעור נארך כשעתיים והיה לי די זמן להרהר אם להשאר או להמשיך בדרכי לאחר שאשאה כאן ימים אחדים למנוחת הגוף והנפש לאחר הטרדות והיגיעות שעברו עלינו, כך הייתי חוכך בדעתי ומעלה במחשבתי מדי פעם תכניות אחרות

מאחד למשנהו, מתעמק ביישוב עמוק על המדרש פליאה מפרשתא דנן, עובר ליישוב תמימה עצומה של החוות דעת בסוגיא חמורה ביורה דעה, ותוך כדי דיבור הריהו כבר שם עינו על תוכן דברי הכיבושין באגדה,

"שפעת אהבה ללומדי תורה"

אהבתו לתורה היתה אהבה בלי מיצרים, למעלה מהבנת והשגת אנוש עלי אדמות, הנגיד הגדול ביותר לא היה נחשב מאומה למול בחור צעיר ששקד בהתמדה על התורה ועל העבודה, יקר היה בעיניו דף גמרא עם רש"י של ילד קטן עשרת מונים מעסקנים ואנשי שם שבאו במחיצתו, וכדוגמא מני אלף, כידוע, בחג הסוכות היתה העבודה בצאנז למעלה מהשגת אדם פשוט, מבלי שיוכלו כמעט לתת מנוח לגוף, רבינו עבד עבודה רצופה של שמונה ימים מעת לעת, התפילות והמוספים, ההלל והנענועים, שהסתיימו בשעות אחה"צ של חול המועד, ולאחר מכן כבר ערך את שולחנו הטהור בו אמר פלפול מענינא דמצות החג, מנחה ומעריב ומיד נכנס לעריכת השולחן של האשפוזין שנתארך עד לשעות המאוחרות בלילה,

פעם באחד מימי חול המועד בק"צ, לאחר שהסתיים שולחן הצהרים ונותר מעט זמן לתפילת מנחה, עלה רבינו לסוכתו בקומה העליונה שבביתו נאווה קודש, לנוח מעט מרוב התאמצותו היתירה בימים ההם עד שחששו לבריאותו, ויהי כעבור זמן מועט ראו איך שמרן רבינו יוצא מסוכתו וצועד לעבר הסוכה הגדולה, נעמד בפתח הדלת ומביט מהצד על ילד רך בשנים שישב ולמד גמרא בעריבות ובתמימות ובקול משובב נפש, - לעומת כל הנוכחים שעמדו משתוממים למראה עינים מה זה ועל מה זה, הפטיר רבינו "הנחתי עצמי על מיטתי ושמעתי מלמטה קול עלם רך שלומד במתיקות נפלאה מאוד ובהתמדה רבה, עד שלא יכולתי להתאפק לרדת ולבדוק מי הוא ילד זה,

הרי שהציר המרכזי שסביבו סובבים כל העובדות והמעלות הוא ענקותו וגדלותו המדהימה בדביקות בתורה הקדושה אשר כל הליכותיו וכל חיותו כל הנהגותיו וכל דיבוריו שאב מהתורה"ק ואף כן ביסס והעמיד את חסידות צאנז לשעה ולדורות על אדני התורה.

"עמוד העבודה"

הנה ישנם שני סוגי עבודה, עבודת ה' בתורה, ועבודת התפילה, ובתפילה עיקר העבודה היא המסירות נפש, דילפינן (ברכות כ"א ע"ב) שלא יהא דבר שבקדושה כאמירת ברכו וקדושה וכו' בפחות מעשרה, מונקדשתי בתוך בני ישראל, ומהך קרא גופא גמרינן (סנהדרין ע"ד ע"ב) חיוב מסי"נ בפני עשרה מישראל, "וראו אצל הצדיקים הקדושים שכל תיבה שהוציאו מפייהם להשי"ת בשעת התפילה, אמרוהו בכל רמ"ח איבריהם, עד שהוצרכו שיושפע להם כח חדש כדי שיוכלו לומר עוד דיבור להשי"ת", (מתוך דבה"ק בעדרד"ר פרשת קרח תש"מ)

כל אלה שהסתופפו בצילו של האילן הגדול רב הפארות, בצילא דמהימנותא של רבינו זי"ע, ואף מי שרק נקלע למחיצתו כאורח הנוטה ללון, יכול היה להבחין אף בעיני הבשר כי התואר שכינותו גדולי ישראל "עמוד צלותהון דישאל" הולמתו במלוא מובן התואר, תפילותיו החוצבות להבות אש, שהשלהבת תמיד עולה מאליה לעולמות טמירין, בהשתפכות הנפש בערגה וכיסופין ככל אותם שרפי קודש אשר התהלכו בהיכלות העליונים כבד' אמותיהם, ותחנונן כבן המתחטא שהיו בוקעין רקיעין, עד קרוב

במעשהו תוך כדי הכרזה בהתלהבות עצומה "לשם מצות סוכה! לשם מצות סוכה!"

אינני מספר אות או מופת - אומר הנ"ל - רק מסירות נפשו של רבינו בעד כל מצוה ומנהג ישראל, ומי שהסתובב אצלו בימים ההם פשוט ידים ורגלים על הארץ בעת התפילה לא היה דבר זר אצלו כלל וכלל,

ועל התפילות שהתפלל רבינו זי"ע בקלויזנבורג בימים ההם כבר מסופר ע"י תושבי קלויזנבורג, שידועים היו התפילות כזכות וטהורות במיוחד, והיו נמשכות שעות ארוכות בדחילו ורחימו ומתוך התפשטות הגשמיות, והיו אנשים הרבה אשר נמנעו אז מלעבור על יד בית מדרשו של רבינו, שהיתה תפילתו של שחרית מתמשכת עד שעת בין הערביים, פן יקראו להם להשלים המנין,

"עלה במחשבתי שמא אין הוא מזרע ישראל" ואגב, אם בהשלמת מנין עסקינן הרי עובדא שסיפר כ"ק רבינו בעצמו ואשר ממנו אף נשקף רוחו הקדושה,

וז"ל (דרשת שבת חנוכה תשד"מ) בדידי הוה עובדא לפני שלושים שנה שצירפו למנין בערב שבת קודש אדם שכל חזונו כיהודי חרדי הן שהיה מעוטר זקן ופיאות, והן במלבושיו, ובאמצע התפילה עלה במחשבתי שמא אין הוא מזרע ישראל, וכששאלתי לזה שקראו (ה"ה ר' חיים געלב ז"ל שעוד הכיר את רביה"ק מגורליץ) מה טיבו של אדם זה השיבני שהוא גר, למחרת השבת קראתי לו וחקרתי מי גיירו ואיך גיירוהו, וסיפר לי שרב פלוני ממונטריאול גייר אותו והרופא בביה"ח היה המוהל ונתנו לו את המפתחות שיטבול לבדו בבריכת שחיה...

כיון שנתברר שהוא גוי גמור, טלפנתי מיד לאותו רב ושאלתי אותו לפשר דבר, והלה התחמק ממתן תשובה, ובהזדמנות אחרת שלחתי לקרוא לו ושאלתי היתכן?, וענה לי שבענינים האלה מתעסקת הרבנית שלו והוא לא מתערב בענינים שלה...

"רק השה להקרבה היה חסר" נחזור לענינינו עבודת התפילה של רבינו, בשנה אחת בחול המועד פסח נסע רבינו לאחר תפילת שחרית להתפלל תפילת מוסף ליד שריד בית מקדשינו, והתפלל אז בפנים, בחלק המקורה של הכותל המערבי, ולא כפי שנהג ברוב הפעמים להתפלל בחוץ, וזכורני - מספר ראש ישיבתנו שליט"א שהיתה אז תפילת ה'מוסף' באריכות גדולה, ורבינו עמד בתפילת שמונה עשרה זמן רב בדביקות מופלגת עד אשר כל בי רב הבחין כי מראה זה לאו מעלמא הדין הוא, כשחזר רבינו מהכותל המערבי התבטא בתוך דבריו "רק השה להקרבה היה חסר..."

"מנחה בראצפערט מתוך בכיות נוראות" כידוע, שהה רבינו בחג הסוכות של שנת תש"ד בראצפערט, בצל דודו זקנו הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ד, לשם בא כדי שיוכל לברך על ארבעה מינים (ראה בלפיד אש עמ' קמ"ח) בהתקבץ הקהל לפנות ערב לתפילת החג, כיבד הרה"ק רבי שלום אליעזר את רבינו בתפילת המנחה לפני התיבה והחסידיים שהסתופפו אז בצל הקודש מספרים שתפילת המנחה היתה לשיחת כל הקהל בעיר ומחוצה לה, רבינו האריך בבכיות נוראות ובהתעוררות נפלאה ובפרט בתפלת "ראה נא בענייני וריבה ריבנו" וכן ב"ולירושלים עירך ברחמים תשוב" כאשר רבים - כיון שהיו הרבה אורחים מכל הסביבה על החג - געו בבכיה עם רבינו, ועורר בהם רגשות עזים של תשובה והתבוננות על העבר והעתיד... וכ"כ התארך תפילת

בקשר לעתיד, והייתי די נבון במה עדיף לי לבחור, אך הנה סיים רבינו את השיעור והגיע העת להתפלל תפילת ערבית והצטרפתי גם אני לתפילה,

כשהגיע רבינו ל"ואמונה כל זאת" - "השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו" נתן קולו בבכי, וקולו היה מתגבר והולך בחזרו מספר פעמים על פסקא זו, נסחפתי ברגשותי והרגשתי כי האדמה בוערת תחתי ולבי נמס כדונג מפני האש הגדולה הזו, מחזה זה היה מעבר לכל דמיון ששמעתי וראיתי אי פעם, וכך נמשכה התפילה במשך שעה ארוכה עד לתפילת הלחש, כל המחזה הגדול הזה היה דומה עלי כאילו אין מדובר בתפילת מעריב של חול אלא תפילת ליל כל נדרי, ואז בבת אחת הוסרו כל הספיקות והחיכוכים, והחלטתי החלטה איתנה כצור 'פה אשב כי אויתיה' 'אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים' ואכן תיכף אחר התפילה נכנסתי לקודש פנימה להביע את רצוני בפני רבינו להשאר ולהשתלב בעסקנות עבור הישיבה ועבור כל מטרה ושליחות שיטול עלי, וב"ה התקשרתי בקשר אמיץ וחזק וזכיתי להתקרבות לאש הגדולה הזאת - כוחה של תפילה, -

"הלא למשמע אוזן תאבה נפשנו" עדות אישית על שגב רום עבודתו הקדושה של רבינו איזהו עבודה שבלב זו תפילה, מספר כ"ק האדמו"ר משומרי אמונים שליט"א, זכורני אשר בביקורו של מרן בארה"ק לרגל הנחת אבן הפינה לקרית צאנז, שהיתי עקב כך בנתניה, ובאחד הימים כשרציתי לנסוע למחוז חפצי, ובאתי להיפרד מרבינו, היה רבינו עסוק ממש כל היום עם אדריכלים וקבלנים בקשר לבנייתו של הקריה, ואך בערב היום הניח תפילין דר"ת ויצא לתפילת מנחה, רבינו התפלל אז מנחה כבערב יום הקדוש, תוך בכיות עצומות ויגיעות ממושכות, אשר כל העומד מהצד לא היה מעלה כלל בדעתו שאך לפני רגעים אחדים ישב רבינו כשמסביב לשולחנו ישובים אדריכלים וקבלנים, עסקנים ומנהלים, וכשעל השולחן פרוסות תוכניות ומפות, והנה אך עברו מספר דקות ורבינו נמצא כבר בעולם אחר פרוש מכל עניני העוה"ז, ענין זה של ב' מוחות נפרדים אשר אין מלכות אחת נוגעת בחברתה, לא ראו מאז זמנם של זקנה"ק מרן הדברי חיים, והבני יששכר זי"ע - ולא פעם - ממשיך האדמו"ר ומעיד - היה רבינו מפיל את עצמו על הארץ בהגיעו לקריאת שמע, תוך הראותו בידו הק' סימנים שהוא מוכן למסור את נפשו למען כבודו ית"ש, ואך לפלא היה האין שרבינו לא ניזוק מעוצם החבטה ברצפה בנפלו,

"פשוט ידים ורגלים באמצע התפילה לא היה דבר זר" מסירות נפשו של רבינו לכל מצוה היתה לאין שיעור, הרה"ח אברהם בער פריינד מספר אשר בתקופת כהונתו של רבינו בקלויזנבורג היה נוכח בחצר קדשו לפני חג הסוכות עת בנה את סוכתו, "ורציתי בכל מאודי לסייע לו בסיוע שיש בו ממש, על כן הצעתי לפניו שאני אעלה ואטפס לראש הסוכה והרבי ימסור לי את הסכך ואני אסדרם למעלה בראש הסוכה, סירב רבינו באומרו אני אעלה לראש הסוכה ואתה תמסור לי את הסכך ואני אסדרם, אמרתי, רבי סכנה גדולה יש בדבר, כיון שהסוכה גבוהה היתה ומעמידי הסכך היו מעצים דקים, אך לא הועילו דבריי, ורבינו עלה בעצמו לראש הסוכה ואני מסרתי לו סכך כדי שיסדרם, רבינו הלך אז במרוצה על מעמידי הסכך בכדי לפזרם, ובראותי זאת רעדה אחזתני שלא יארע לו כל רע ח", ופניתי לרבינו ואמרתי לו עוד פעם רבי סכנה רבה יש בדבר אך רבינו לא שת לבו לדבריי והמשיך

הרגשת התעלות מן הגשמיות והיסחפות לעולמות טמירין וכולהן מתעטרין בנשמתין חדתין וכו' כמאמר הזה"ק, אך הנה בפתע פתאום כמו נחתך הניגון באמצע, רבינו עצר באחת את הריקוד וניגש אל הסטנדר בפתחו 'מזמור שיר ליום השבת' בדביקות עילאית, ואולם לא היה זה הסטנדר שעמד במקומו הקבוע של רבינו, אלא הסטנדר של בעל התפילה שנדחה כאמור לצד צפון של ביהמ"ד, וכך עמד רבינו זמן מרובה וידיו הק' אוזנות בסטנדר זה ופניו פני צפונה, וכולו עדיין אחוז בדביקות עילאית אשר כלל לא ניתן לתאר, אשרי מי שזכה לראות זאת בעצמו וקולי מתגבר והולך בהטעימו כל תיבה במזמור ובחזרו פעמים הרבה בבכי ותחנונים על הפסוקים בפרוח רשעים וגו' להשמדם עדי עד, ואתה מרום וגו' וכל הנוכחים עמדו והביטו בחדרת קודש במראה נורא ההוד הזה, וכי מיהו זה אשר יהין להכניס ראשו למקום קדוש זה, לבלבל המוחין דגדלות, כדי להנחות ולכוון את רבינו למקומו הקבוע,

רק לאחר שסיים רבינו את המזמור ופקח את עיניו הקדושים, הבחין כי אינו עומד במקומו וכי הוא פונה לרוח צפון במקום למזרח, ורק אז פנה למקומו להמשיך תפילתו הזכה.

"עבודת הקודש במסירות נפש בפועל ממש"

אם כי בכל שנות חיותו עלי אדמות עבד רבינו את עבודת הקודש בתורה ותפילה, והרבצת תורה ופעילות לטובת הכלל והפרט, הרבה מעל לכוחותיו הגופניות, הרי שלעת זקנותו בתקופות בהם חלה ונחלש לבו הטהור המשיך בעבודת הקודש עד כלות הכוחות ממש, במסירות נפש בפועל ממש, כמה מגדולי הדור דאז ניסו לשכנעו שיתחיל להשגיח קצת על בריאות גופו אמנם רבינו עמד בתוקף בשלו, כ"ק האדמו"ר מבלאזוב זצ"ל התחנן פעם בפניו כתוב "והמחמיר יחמיר על עצמו", קלויזנבורגר רבי אתם לא עצמו אתם "כלל ישראל", הרי רבים צריכים לו, כמו כן בביקורו של רבינו אצל האדמו"ר בעל הלב שמחה זצ"ל בקיץ תש"מ, דיבר ג"כ האדמו"ר מגור על הצורך להשגיח על הבריאות, ורבינו נענה לו בדבר תורה, כתיב ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם, למה כפל הכתוב את לשונו, אלא הפירוש הוא "ישלח דברו וירפאם" - מכל מחלה, "וימלט משחיתותם" היינו גם ממה שהם משחיתים ומקלקלים בעצמם את בריאותם, על זה השיב לו האדמו"ר מגור אדרבא הפירוש הוא "ישלח דברו וירפאם" מהמחלות, אבל "וימלט משחיתותם", האדם חייב להימלט מכל חשש סכנה ונזק לבריאותו,

"ברוך השם מען האט גידאוונט מיט מנין אין געפירט טיש"

דוגמא מני אלף על מסירות נפשו לתפילה בציבור מבצבץ מיומנו של הרה"ח ישראל יעקב זילברמן הי"ו (התפרסם בגליון צאנז רע"ח עמ' 37) וז"ל שם, (בשינויים דקים) ביום שני פר' ויגש ב' טבת יום זאת חנוכה - תשל"ט, נסעתי לכ"ק אד"ש (זי"ע) לביה"ח הר סיני שם היה כבר כמה ימים מש"ק פר' מקץ, בהגיעי לביה"ח שמעתי כי רבינו ביקש זה עתה לנוח מעט, וטרם זאת אמר להרה"ח מענדל קרעש שרצונו לנסוע הביתה תיכף היום, משום שרוצה להתפלל דווקא שם, אמנם המשבקי"ם לא העלו על דעתם וליבם כי אכן ייצא לפועל רצון קדשו, ולא התכוננו לכך, בפרט שמצב בריאותו אינו בכי טוב,

לאחר איזה זמן משנתעורר ממנוחתו המועטת קרא להמשב"ק ר' בן ציון רייך, וציוה לו, שתיכף יתקשר בטלפון לרופא לבקש מאתו להרשות לו לנסוע תיכף ומיד הביתה, לא עבר זמן רב והרופא הגיע וחיוה דעתו שאינו יכול להסכים שרבינו יסע היום לביתו כי חולשתו מרובה וחייב להיות תחת פיקוח רפואי בביה"ח, אך רבינו

המנחה עד שאנשי הסביבה, שהיה מנהגם לבוא בכל ליל שב"ק ויו"ט לבית מזרשו של הרה"ק מראפערט להתברך בגוט שבת לאחר סיום תפילתם במקומם, הגיעו הפעם בעת שעדיין אחוז באמצע תפילת מנחה...

"אז רווח לו והיתה תפילתו שגורה"

ומענין לציין דבר פלא שהיה בשעת תפילתו של רבינו בשנות מגוריו בוויילאמסבורג, רבינו נעמד להתפלל ולא עלתה בידו, וניסה פעם אחר פעם להמשיך ולא יכל, עד שעמד רבינו והתחיל לרוקן את כיסי בגדיו ונפל מאחד הכיסים מטבע של רבע דולר... אז רווח לו והתחיל להתפלל והיתה תפילתו שגורה,

"ריקוד בואי בשלום כסגולה לאבנים בכליות"

בשנת תשל"ב בתחילת חודש מנחם אב תקפו את רבינו יסורים עזים וקשים עד מאוד שהשפיעו מאוד על מצבו וגרמו לו חולשה יתירה, הרופאים איבחנו כי הוא סובל מאבנים בכליות, בתחילה נתגלה הדבר באופן פתאומי כמעט, היה זה בבוקרו של אחד הימים שלפני ט' באב, רבינו התפלל תפילת שחרית כדרכו בקודש וכהרגלו שעות ארוכות, בתפילת י"ח האריך כמחצית השעה ובמהלכה התלהב מאוד, טפח בידיו ורקע ברגליו כידוע ולא ניכר שום שינוי, אך כשסיים וביקש לפסוע לאחוריו כבר לא עמדו לו כוחותיו וכמעט כרע ונפל, אלא שבס"ד הבחין בכך אחד מהמשמשים בקודש שהשכיל לתמוך בו שלא ימעד ח"ו,

בליל שבת קודש "נחמו" בתפילת קבלת שבת האריך רבינו מאוד יותר מן הרגיל בריקוד של בואי בשלום, כידוע, כשעיניו עצומות ופניו קדשו להבה החל לרקוד כשהוא מקיף את ביהמ"ד במרוצת ריקודו בהתלהבות עצומה, למרות יסוריו הקשים ארך הריקוד קרוב לשעה שלימה, אחדים ממקורביו שידעו מקרוב מה עזים וקשים הם יסוריו חששו מאוד מכך וניסו להתקרב אליו ע"מ להנאיו, אך רבינו לא שעה אליהם והמשיך בעבודתו הקדושה, ופחד גדול נפל אז על כל אלו שזכו להיות נוכחים בשעה נשגבה עילאית זו, - לאחר מכן האריך ג"כ באמירת מזמור שיר ליום השבת למעלה ממחצית השעה, יש המוספים לספר כי טרם שנכנס רבינו לתפילת המנחה בקשה הימנו הרבנית הצדקנית תיבלחט"א שיחוס על עצמו ולא יאריך יותר מדי בתפילה לרגל יסוריו, ולאחר התפילה כשנכנס לביתו נאווה קודש ופנה לומר גוט שבת להרבנית תליט"א, כדרכו בקודש בכל שבת נענה ואמר לה, הנה לאחר התפילה הוקלו מעט יסורי, כנראה שריקוד של בואי בשלום לכבוד שבת קודש היינו סגולה לחולי אבנים בכליות... (ועי' בצאנז גליון רע"ט עמ' 32 - 33 במדור זכר צדיק לברכה באריכות על סדר כל אותה השבת אשר למחרתו בבוקרו של יום ראשון נולד נכדו הבכור ה"ה מורנו הרה"ג ר' יחזקאל ש"ב שליט"א בנו הגדול של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א).

ריקוד "בואי בשלום" בהתלהבות אש קודש"

ואם הזכרנו את עבודתו הנשגבה של רבינו בריקודיו המפורסמים בבואי בשלום והתלהבות אש קודש שאופפתו ושלטה מסביבו, נספר על עובדא אחת מני רבות המצביעה בעליל כיצד היה מתרומם בשעה גדולה זו מעל כל קורטוב גשמי וכל כולו היה אחוז ודבוק במקור החיות ובקדושת שבת קודש, דומני - מספר הרה"ר שלמה נויבירט הי"ו - כי היה זה בשבת שאחר יו"ט, והפעם ארך זמן הריקוד כפליים ויותר משבת רגילה, גם מעגל הריקוד היה גדול יותר משבת רגילה עד שנאלצו להסיר הסטנדר של בעל התפילה ולהטותו למקום אחר כדי שלא יעמוד בדרכו בעת הריקוד, מדי התרחב העיגול, דחפו יותר ויותר את הסטנדר לרוח צפון של ביהמ"ד, כל הקהל כאחד נסחף בהתלהבותו של רבינו, והיתה מעט

עמוד החסד

אני הגבר ראה עני בשבט עברתו, כשאר נתיסרתי בתוך עמי במחנות הגיהנם, עלי אדמות תחת שלטון הצר הצורר הגרמנים הארורים ימ"ש, שבויי חרב היינו ובמו עינינו ראינו את מעשי תועבותם ופשעיהם, אשר תוכנו בקפידה בידי אנשי "תרבות ורוח" בצורה "מדעית" או אז נוכחו לדעת היטב על בשרינו מה בין "חסד" המושגת על אדני תורתנו הקדושה לבין חסד לאומים חטאת, באותה עת קבלתי ע"ש שכאשר יעזרני הקב"ה ויוציאו מבור אריות חושך וצלמות זה אפעל בעזרתו ית"ש כל ימי חיי אשר יתן לי לחדש ימינו כקדם בעבודת הקודש בדרכי אבות לעשות צדקה ומשפט ולשמור את דרך ה', דרך עץ החיים, "לחזק ולבסס את שלשת עמודי העולם" (מתוך דבה"ק ט"ו אב תש"מ)

כאשר מאמרנו מתבסס על קביעת חז"ל כי יסודות העולם שלשה הם, הרי ש"גדול בישראל" אינו יכול להסתפק בשום פנים בתורה ועבודה בלבד, ואם אדם רגיל מן השורה בכדי שיקיים את עמוד גמילות חסדים דיו בהקמת גמ"ח כלשהו לעזרה ולהטבה עם הזולת, גדול בישראל מן הדין שימצא את ביטויה של גמילות חסדים בהיקף נרחב יותר, ואכן מרן רבינו הענק שבענקים לא היה מסוגל להרשות לעצמו להסתפק בהקמת מפעל או גמ"ח זוטר, בבחי' "יצאתי ידי חובתי בעולמי", שהרי מבחינתו קנה המידה בקיומו של גמילות חסדים גבוה עשרת מונים מהשגותינו, כך שהגמ"ח בהשגתו שלו מצא את ביטויו לא פחות מהקמת בית חולים מפואר, במטרה אחת ויחידה עשיית חסד! וכאשר נחקק על ידו בתקנון היסוד של ביה"ח "לשקוד בכל האפשרות להקל כאבם וסבלם של החולים לשפר את מצב רוחם ונפשם", לא רק שלא היה בכך ניגוד כלשהו לקיומו של היסוד הראשון מג' היסודות, גם לא הפרעה לעבודת השם יתברך שמו, כי אם אדרבא, וכאשר שנינו בתורתו של אור שבעת הימים מרן הבעש"ט הק' ז"ע כי יסודות אלו קשורים הם קשר הדוק ושורשי בבחינת "והחוט המשולש לא במהרה ינתק".

* * *

"איככה אהיה מסוגל לאכול כשחברי רעב"

מידת החסד והרחמים היתה מושרשת ברבינו ומובלעת בדמו עוד בהיותו ינוקא בבית רבו, כשהיה מעלה זכרונות מהימים בהם למד ב"חדר" הרים תמיד על נס את המדות התורמיות שבהם התהלכו הילדים, תוך כדי שהוא מביא דוגמא אישית מעצמו - בהנחה שכאילו מנהגיו שלו היו נחלת כל הילדים - רגיל הייתי בטבע מגיל הרך - היה אומר - שכאשר הבאתי עמי ל"חדר" מן הבית ג' פרוסות של מיני מזונות, נתתי ב' פרוסות לחבר מבית עני שלא היה לו, והסתפקתי לעצמי בפרוסה אחת, ואם לא הבאתי רק פרוסה אחת נתתי אותה כולה לחברי ולא אכלתי מאומה, כי איככה אהיה מסוגל לאכול כשחברי רעב ואין לו מה לאכול... ומדה זו של רחמנות השרישו בי אבא ואמא מיום שנולדתי.

(מדבריו הק' בשיעור חורש"י פרשת נשא תשל"ט)

* * *

"כתונת אחת ומלבוש עליון אחד"

כמו כן סח פעם רבינו תחת אחד השיחים ואמר, כי הוא ואחיו הרה"צ ר' אברהם זצ"ל באו בקשרי שידוכין בתקופה קצרה אחת סמוך לחברתה, ובהתקרב מועד נישואי אחיו, ובית אמו הרבנית ע"ה שהיתה אלמנה היה ריקם ולא היו בידה מאומה לצרכי נישואיהם, ומכיון שרבינו היה המוכשר יותר, נפלה עליו המשימה לסייע בדבר, ולדאוג לכל צרכי הנישואין, ואכן רבינו דאג להשיג את כל הדרוש לנישואי אחיו ר' אברהם, מכל טוב בכבוד גדול

טען לעומתו שהוא מוכרח לנסוע, והרופא עומד על דעתו שהוא אינו נותן רשותו לכך,

אך כל זאת לא הואיל מאומה, ורבינו אמר שאף שהרופא אינו מניחו לנסוע, הוא חולק על דעתו, על פני קדשו ניכר היה חלישות דעתו מכך שהרופא אינו מניחו לנסוע והתבטא לאמור, שא"א להיות כדבר הזה שלא יהיה ביום זאת חנוכה בביתו ולהתפלל שם, בתוך הדברים סיפר רבינו מעשה בזקנו הק' מרן בעל הדברי חיים זי"ע שבאחד מימי חול המועד פסח האחרון לחייו ביקש להביא לו עגלה לנסוע אך כיון שחלש היה מאוד לא רצו הגבאים להביא, ואח"כ אמר, כיון שלא צייתו לו להביא העגלה משום הכי עוד יתחרטו על כך... באותו זמן אמר רבינו בהאי לישנא "וואס ווילען זיי פון מיר זיי וויסען נישט אז היינט איז די לעצטע טאג פין ימים נוראים, אין איך מוז דאווענען אין דער היים, וואס ווילען זיי? מיר איינשטעלען דאס לעבען?"

כשראינו ושמענו כל זאת הסקנו שאין עצה ואין תבונה ורבינו צריך לנסוע לביתו אפילו אם זה נגד רצונו של הרופא ועל אף מצב בריאותו, משום שהדבר נוגע לליבו, והלכנו לרופא לאמור לו שהחלטנו שרבינו נוסע הביתה משום שזה נוגע מאוד לליבו, והוא לא הסכים לזה, אבל משנוכח שרבינו עומד בתקיפות על דעתו לנסוע תיכף, בעל כורחו ענה אמן, כשהוא מחכה שרבינו יחתום על כך שהוא נוטל על עצמו אחריות עליו, - רבינו לא התמהמה ומיד נכנס למכונית, כשבכל הדרך ניכרת על פני קדשו השמחה וטוב הלבב וכי ניחא דעתיה, כל זאת למרות יסוריו ומכאוביו וחולשת גופו הטהור, תוך כדי נסיעה אמר רבינו, נראה לי שזה הפירוש "רופא כל בשר ומפליא לעשות", שהשי"ת הוא רופא כל בשר גם כאשר מפליא, היינו כאשר הפלא הוא שהרופא אומר שדרך זו אינה רפואה, אעפ"כ מה שהוא ית"ש צוה לעשות זו היא אכן הרפואה היפה מדעת הרופא,

ושבו חזר על מה שכבר אמר לנו עוד בהיותו בביה"ח בהאי לישנא, "וואס וויסט אַ דאקטער אַ גוי? ער וויסט דען אז מען קען האבען אַ רפואה אז מען געט אַ צדיק אַ קוויטל, אין מאיז ממשיך אַ רפואה? ער וויסט נישט בכלל פון אזא רפואה [= מה יודע רופא גוי, וכי יודע הוא שאפשר להביא רפואה בכך שנתונים קוויטל לצדיק ובכך הוא ממשיך רפואה, הוא אינו יודע בכלל מרפואה שכזו]

בבואנו קרוב למשכן קדשו ביוניאן סיטי וראה את בנין הישיבה, שמח שמחה גדולה למאד, ואמר בשמחה רבה "ברוך השם מען איז שוין דא", מיד בהכנסו לבנין הלך לטבול במקוה, ולאחר מכן עלה לבית מדרשו להתפלל במנין, בשמן התפילה לא ניכר היה בכלל כי זה עתה הוא שב מביה"ח וכי כבתה חולשתו ויסוריו, והתפילה היתה כבשנים קדמוניות כדרכו בקודש בקול גדול, ובמיוחד באמירת ה'הלל' שהכל היה כאילו הוא בבריאותו השלימה ללא מכאובים ויסורים, - תיכף אחר תפילת שחרית התפלל תפילת מנחה בציבור, ואח"כ ערך את שולחנו הטהור לכבוד יום זאת חנוכה במעמד מנין מצומצם, וסיפר בשולחן זה עובדות מרבותינו הק', לאחר ברכת המזון התעטף בראשוולקע ונטל מקלו בידו ועשה דרכו לנסיעה חזרה לביה"ח, - הצטרפתי לנסיעה וכמה פעמים באמצע הדרך אמר בשמחה רבה ברוך השם מען האט געדוואנט מיט מנין אין געפירט טיש,

כאז גם עתה, בטוחים אנו שמה כאן עומד ומשמש אף שם עומד ומשמש, ובשמי שמים ממעל עורך תפילותיו הקדושות להשפיע על עם ה' ונחלתו שפעת ברכאין, יחד עם תפילותיהם של האבות הק' וצדיקי כל הדורות, ומליץ טוב בעדנו שכבר יחיש עת פדיון ונזכה במהרה לגאולתנו ולפדות נפשנו.

כראוי וכיאות, בו בזמן שלעצמו לא השאיר כי אם כתנות אחת ומלבוש עליון אחד, בזה בלבד נסע לנישואיו בעיר סיגעט.

"מסור לנו כמו אב לילדיו"

כידוע, גולת הכותרת של פעילותו הרוחניות של רבינו זי"ע בעיר קלויזנבורג היתה הרבצת תורה, סמוך לבואו העירה, יסד בה ישיבה לתלמידים מובחרים בעלי כשרונות, והוא עצמו היה לומד עמם גפ"ת ושולחן ערוך בחלק נכבד משעות היום, תלמידים מספרים אשר בישיבה בקלויזנבורג התאספו קרוב למאה בחורים, חלקם מבני העיר, חלקם מזדעש הקרובה, ומישובים אחרים בסביבה, כנהוג בעת ההוא אכלנו "ימים" על שולחן בעלי בתים שונים בעיר, רבינו גופו היה זה שדאג לכך אשר אף אחד מהתלמידים לא ידע מחסור, הוא היה מסור לנו כמו אב לילדיו, גם בביתו על שולחנו סעדו מספר תלמידים, ולפעמים כשלא היה די אוכל בשביל כולם, נתן לבחורים בטבעיות את ארוחתו שלו, כאילו פשוט הדבר, והיה שרוי אותו יום בשמחה גדולה, למרות שהתענה וצם.

"לכל תלמיד ירד כזקן מלא רחמים"

התמסרותו לתלמידי הישיבה היתה למעלה ממה שיוכל לשער השכל האנושי, הן ברוחניות להשריש בלב צעירי הצאן אהבת תורה ושאפה להיות גדול בתורה, בד בבד תוך מעקב בגשמיות לכל הצטרפותם של התלמידים ואף שבשטחיות היה נראה שמתנהג בתקיפות יתר, אך האמת שהיה כאב רחמן לכל בחור שהיה מתנהג לפניו את בעייתו האישית ועם כל גדולתו היה יכול להשפיל עצמו עד הענינים הקטנים והפעוטים ביותר ובכדי להמחיש זאת יסופר שפעם נודע לרבינו זי"ע על בחור אחד מתלמידי הישיבה שדבר סרה על הישיבה והנהלתה, ושלח רבינו להודיעו שיכנס אליו לקבל נזיפה בחליצת מנעלים, כמובן שכשהבחור שמע זאת נתמלא כולו פחד ומורא, וכשברכיו פקו ורעדו נכנס אל רבינו לאחר שחלץ נעליו וביקש מחילה על דברתו הרעה, מיד נענה לו ומחל לו, ובפנים רחמיאות שוחקות, ובחביבות נפלאה שוחח עם הבחור עוד שעה ארוכה על עניני הפרטים, וכל זאת בארשת פנים שלווה ורגועה, וממש נשתוממתי - אומר הגאון ראש הישיבה שליט"א שנוכח שם - איך שצדיק לובש צורה ופושט צורה ברגע כמימרא, ולכל תלמיד ירד לבעיותיו כזקן מלא רחמים, ולבו היה פתוח לקרבו ולהוציאו ממצוקותיו הרוחניים וגשמיים וממש כאב רחום טיפל בכל אחד בגלוי ובסתר למען לא יחסר להם כל טוב.

"מידת החסד והרחמים בתוך הגאונות שבתשובות"

מידת החסד והרחמים שהיו נר לרגלי רבינו זי"ע ניכרו בכל הליכותיו ומנהגיו ואפילו בתשובות להלכה שהיה משיב לשואלים ודורשים, גם בהם הושקעו ממידות אלו, אמנם לא כל אחד שם לב לכך, אמנם מי שנוכח בשעת כתיבת התשובה ראה וידע זאת, מעט מן המעט שיוכל להוביל את השגותינו מספר הגאון ראש הישיבה שליט"א, פעם אחת כשהגיעו מכתבי תורה אל רבינו, היה בין המכתבים גם מכתב מחתן אחד בעל משפחה מיוחסת מאוד שכתב לרבינו זי"ע פלפול על אחד מסוגיות הש"ס, ורבינו עיין במכתב כשתוך כדי עיון נזכר שפלפול זה בשלימותו כבר מופיע באיזה ספר, ולאחר שחיפשנו נמצא הספר ואכן המכתב הועתק כמעט מילה במילה מספר זה.

לכאורה היה צריך רבינו זי"ע להכניס המכתב לגניזה, או אם לענות בתשובה על מכתב זה עכ"פ להוכיחו וליסרו על שהיה כאחד מהגנבים, - אך לא כך היתה דרכו של רבינו, ומאחר וידע רבינו שהחתן הלזה רוצה בכל מאודו לקבל תשובה בכתב מרבינו, כדי

שיוכל להראותו למחותנו, ומאידך גיסא צריך בחור שכזה לקבל תוכחת מוסר באופן שהוא בעצמו יבין למה הכוונה, אשר על כן ענה לו רבינו תשובה באריכות ואף תירץ לו כמה תירוצים על הקושיא שבאותו הפלפול שבספר, ולבסוף סיים רבינו בכמה שורות דברי חיזוק שיוכל ללמוד ולפלפל ולחדש חידושים בתורה, כך שהחתן נהנה להראות את גדלו למחותנו, ללא שזה האחרון הבין שמשוהו איננו כהלכה כאן, וגם הוא בעצמו הבין את התוכחה שקיבל.

עוד היתה עובדא, שתלמיד אחד כתב לרבינו זי"ע בגסות הרוח נגד מחברים קדומים והיה ההכרח לענות לו בתוכחת מוסר ולהדריכו בדרכי הלימוד של הפוסקים, ומ"מ לא רצה רבינו לביישו ולא רצה שאחר יכתוב, והתחיל לכתוב בעצמו התשובה וקרעה, ושוב כתב וקרא, עד שמצא איזה לשון וביטוי שלא יהיה להכותב כ"כ בוש, וגם לא רצה בשום אופן להראות לאף אחד מה שכתב, וראינו גודל מדת החסד והרחמים שהיה לו לכל אחד מישראל, והעתק לתשובה זו ציוה לכתוב לגמרי בנוסח אחר וסגנון אחר בדרך כבוד לצורפו לכרך התשובות.

"את הנפש אשר עשה בחרן"

וכבר נודע דברי הרה"ק הבני יששכר זי"ע דהצדקה והגמילות חסדים הגדולה ביותר הוא ללמד דעת לעני בדעת, את מעשי הגמ"ח והצדקה הרוחניים שפעל ועשה רבינו זי"ע לאחר השואה, גודל מידת טובו וחסדו שהראה בימים ההם, לאחר שבעצמו שיכל את אשתו הרבנית הצדקנית ע"ה ואת אחד עשר ילדיו, לא יתואר, דלה מדי עט אנוש כדי לתאר בכלל היום במרחק של יותר מיובל שנים את הפלא הזה, את כל הנפש אשר עשה רבינו זי"ע בחרונו של עולם, את השלהבת שהבעיר באלפי נשמות רצוצות ודואבות כאשר אך ורק בהשפעתו כי רבה נדלק בהם מחדש הניצוץ היהודי הטהור, אחרי שהצרות וההריגות ערערו לגמרי את יציבותם הנפשית וכמעט שכחו לחלוטין מה חובת איש יהודי בעולמו.

רבינו זי"ע מצא בתושבי המחנות האומללים משפחה אחת גדולה, אשר לה הוא דואג כמו אב, ולא לחינוכם הרוחני בלבד נתונה היתה דאגתו, אלא אף לצרכיהם החומריים כאשר הוא טורח ומשיג עבורם כל צרכיהם ממקורות שונים, הוא לא נתפס אף להרהור בעלמא אודות ההוה והעתיד שלו, תחת זאת זינק בסערה אל כר הפעולה הנרחב של חסד והצלה, בעברו ברחובות המחנה נעצר היה ליד כל ילד ושאל אותו, אם אין הוא רעב, אם לא קר לו, ובכל כוחותיו השתדל מיד להקל עליו מן המצוקה בעוד הוא עצמו סובל מקור בבגדיו הבלתי שלמים.

"מאי משמע צרכי הגוף"

בפי כל אלו שהסתופפו בצילו בתקופה הנוראה ההיא, נשתמרו סיפורים למכביר, ותיאורים מליאי השתוממות ופליאה רבה, על מדת הקרבתו האישית בימים ההם, כשהתעסק בעבודת הקודש של בנין הנהרסות, הקרבה זו הייתה מעל ומעבר לכל השגה שכלית, רבינו שעמד אז בשנות הבינה המוקדמות, הצטייר בעיני כל רואיו כמי שהסיח דעת מעצמו ומבריאותו לחלוטין, שכן הוא מתייגע הרבה יותר מאשר מסוגל יצור אנוש רגיל בכוחותיו הטבעיים, הוא לא ידע בעת ההיא מאי משמע "צרכי הגוף", אוכל, שינה, מלבושים, פרנסה, מנוחה, יומם ולילה היה בוער כולו בקדחת של פעילות, לא נח ולא שקט, כיתת גופו במסעות מפרכים, התרוצץ ימים שלמים על פני כל מחנות העקורים שנמצאו באזור, מבלי לחוס על בריאותו הרופפת ועל שארית כוחותיו, הדברים

אליהם, כי הרגשתי את עצמי כקטן שנולד מחדש, התקרבותי אל רבינו והוא גם קרבני אליו, לפעמים הוא התיישב ללמוד עם הילדים פרשה בחומש, ותיבל את השיעור במתק של פלאים ומשלים, סיפורים נלבבים, שהתפשטו בעצמותינו כשמן הטוב, ויש שהיה מדבר אלינו בנימה רוטטת, בריתחא דקדושה, דבורים מרעידים כגון אלו, "דעו לכם ילדים אהובים, כי אבותיכם ואמותיכם הקדושים פורשים עליכם פה את כנפי חמלתם, הנשמות הקדושות בודאי מרחפות במקום הזה, ונכספות לקלוט איזו מילה קדושה היוצאת מפיכם, ילדי צאן קדשים, אשר עוד לא טעמו טעם חטא.

בכל בוקר היה נכנס רבינו לבקר בצריף הילדים, הזאטוטים, פגועי האימים, שעוד לא השתחררו מסיטוי הזוועות שעברו עליהם, הם היו זקוקים להרבה עידוד וחיסון רוחני בכדי לשקם את הנפש הפצועה שלהם, היה איפוא, רבינו סר לבקדם מיד אחרי התפילה ומבקש לדעת מה נדרש לכל ילד, היה מושחח עם כל נער כלבבו, והילדים ספרו לו את הכל, מהיכן באו, מה מוצאם, מי היו הוריהם, ובאיזה אופן שרדו בחיים, - כיצד ניצלת, היה נוהג רבינו לשאול את כל ילד בפני עצמו, אולי במטרה לעורר בהם רגשי האמונה והבטחון, לכוון את לבם לאביהם שבשמים, - כל הילדים קראו לו פה אחד אבא - "טאטע", ופעם כשבאו שליחים אמריקאים אשר טיפלו במחנה, והתכוננו להעביר קבוצה מן הילדים לריכוז אחר של פליטים, התחבאו הילדים בכל חור וסדק אשר רק היה ניתן להיטמן בתוכו, ובלבד שלא יאלצו אותם להפרד מן רבינו.

סיפורים למכביר ניתן יהיה לספר ולכתוב על אותם הימים בהם הופיע רבינו בהדר גאון עוזו והאציל מרוחו הקדושה להקל את סבלם של כל אותן פליטים שנותרו ללא משען ומשענה, אולם הם לא יכלו והזמן יכלה, רק הברור והמוסכם הוא וכבר הכריז הגה"צ רבי הלל ליכטנשטיין זצ"ל גאב"ד קראסנא בעצרת המונים שנערכה באחד הימים באשכנז "שכל יהודי מהפליטים במחנות, שמניח תפילין ושומר שבת כהלכתה, הרי זה מכוחו של הרב מקלויזענבורג".

"מה לאדמו"ר של חסידים ולהקמת ביה"ח" והנה כאשר ברצוננו להמשיך במפעלות החסד שהקים וייסד רבינו זי"ע אנו נעצרים לרגע ואומרים, איה היד שיכתוב, ואיה האומן שילקט מכל רחבי תבל את ארכם הבלתי נדלה של פרקי החסדים הגדולים. מפעלים אדירים, רבי פעלים שכל יום העובר עליהם טומן בחובו שרשרת ארוכה של חסדים מרובים, הרי כל סיפור על ילד במעון ילדים, הוא חסד! כל לימוד של אברך המתייגע במפעל הש"ס - הוא חסד! מפעל החסד הענק בית החולים "מרכז רפואי צאנז" אשר כינה בשמו קודש הקודשים, כולו גמילות חסדים שאין דומה לה, וכמעט ואין לו אח ורע בכל העולם כולו, וזאת יש לדעת אשר בעת שהעלה לראשונה את רעיון הקמתו של בית חולים, רבים היו שנדו לו באותו שעה, משל, מה ארע לו שנתפס לפתע לאיזה שהוא חלום באספמיא, אחרים כלל לא היו מסוגלים לרדת כלל לסוף דעתו, תמהים היו מה לאדמו"ר של חסידים, לגאון אדיר בתורה, ולהקמת בית חולים, אלו כמו אלו לא נתנו את דעתם להקדמתנו בראשית המאמר, שגדלות יהודית אמיתית אינה יודעת גבולות, ואין היא נחתמת בנושא זה או אחר

הגיעו לידי כך, שפעם אחת באמצע סידור חופה וקידושין לאחד מתלמידיו, התמוטט רבינו לפתע וקרס תחתיו מתעלף - מפני אפיסת כוחות, הרופא שבדק אותו לאחר מכן, קבע באבחנתו שלבו מורחב מדי, והזהיר בכפליים מפני התאמצות יתר, אולם רבינו סתר את הענין כולו בחיוך המפורסם שלו "מה הוא יודע הרופא, וכי למד מימיו בחומש את הכתוב "ופחד ורחב לבבך", וכמובן מאלי - הוא המשיך בעבודת הקודש בעזרה ובגמ"ח לכל הלבבות הנשברים.

"אביהם של יתומים"

כן נתן דעתו בטיפול בילדים הרכים, היתומים שהתאספו במחנות ללא שום השגחה, למראה עשרות נערים ונערות מכל גיל שנראו פה ושם עזובים לנפשם, חסרי הורים, הרגיש רבינו זי"ע שמחובתו לדאוג לעתידם הרוחני ולהיות אביהם של יתומים, והוא אכן דאג להם לא רק דאגת אב אלא דאגת אם רחמאית, בעדות נאמנה של רב צבאי מחיל הכיבוש האמריקאי, נמסר על מקרה אחד מני רבים, שביטא בצורה חזקה ביותר את גדלותו הנפשית, אשר את מה שהוא עשה למען האחים והאחיות מבני עמו - אף איש אחר לא היה מסוגל לעשות, ומעשה שהיה כך היה, אחד המפקדים האמריקאים הסב את תשומת לבו של רבינו לעובדה, שבמחנה הפליטים הקרוב לפארנוולד נמצאות קבוצה של בנות יהודיות מהונגריה, אשר התנהגותן מעידה, כי מרוב צרות שכחו לגמרי את מוצאן, רבינו לא היסס אף רגע ויצא מיד אל הבנות, בבואו פנה אליהן בשפה ההונגרית, במילים של חמלה ורחמים, אהבת ישראל צרופה, ואחרי שיחה ארוכה שיכנע את רובן הגדול להצטרף אליו, ואכן הבנות חזרו עמו למקום משכנו בלפעלדאפינג, שם הקים עבורן מוסד חינוכי עם פנימיה והבנות שמוצאן היה מבתים של שומרי תורה מובהקים, שבו בזכותו אל המורשת, לפעמים היו הבנות היתומות באות אליו וממררות בבכי, שופכות לפניו את מר שיחן, והוא מטה אוזן קשובה ולב מבין בכדי לעודד ולרפא בנועם אמריו את הנפשות הפצועות והשסועות.

"וכי יכולתי אחרת"

כאשר לוקחים בחשבון את המצב הרוחני והנפשי ששרר אז בקרב הפליטים, אשר זה עתה יצאו מן הגהינום הנורא, מצב שניתן להגדירו, אם בכלל, בשתי המילים "תוהו ובהו", כשרובם עוד לא היו מסוגלים כלל לחשוב במשוגי אנוש, מצטיירת יזמתו המופלאה של רבינו, שהושיב אז את ילדי ישראל ללמוד תורה, כמעשה נשגב ונאדר בקודש, רק מי שהוא "חד - בדרא" מסוגל לכך, - לימים ניסה משהו להוציא מפיו, מה היו המניעים שהפעילו אותו אז בתנופה כ"כ סוערת כשנגמרה המלחמה, אולם רבינו התחמק והשיב בעונה "ראיתי סביבי ערימות של מתים, - כלום יכולתי שלא להביאם לקבר ישראל, על ידי התהלכו אנשים חולים, מוכי יסורים - איך אפשר היה לא לטפל בהם, יתומים תלושים למאות הסתובבו במחנות, בנים, בנות, חסרי בית אחיזה, בודאי שמישהו היה מחויב לאסוף אותם, להקים עבורם בית מחסה - וכי יכולתי לעמוד מנגד".

"כל הילדים קרו לו פה אחד "טאטע"

בספר לפיד האש (עמ' רע"ג) הובא עדותו של הרה"ח ר' מתתיהו פריזל שהיה קרוב לרבינו באותן הימים, וכה הם דבריו, "רבינו הסתובב בין הילדים העזובים יתומים בודדים וגלמודים, אשר נאספו מכל מיני מחזות זוועה, האכיל אותם בחיבה יתירה ודאגה אבהית, ולימד אותם לקרוא בקול עז "שמע ישראל", על פי גילי לא השתייכתי כלל לחבורת הנערים, אך מבחינה נפשית נצמדתי

"כנראה שקבלתי את המשרה בכדי לאשר הקמת מפעל חסד זה" חבלי הלידה של "המרכז הרפואי" קשים היו למאוד, ומכשולים רבים נערמו בדרכו עד לפתיחת שעריו כשרבים ובתוכם אנשי ממשל לא אבו כלל להאמין כי הרעיון יצא אל הפועל, מר יצחק רפאל שכינה כשר הבריאות באותם הימים סיפר שרבינו ז"ע הזמינו פעם לביתו בימי כהונתו כסגן שר הבריאות, ושיכנעו לאשר את פתיחת המרכז הרפואי, כמצוותו עשיתי - אומר מר רפאל - אישרתי ודאגתי להוצאת האישור הכתב, וראה זה פלא, למחרת היום ששיגרתי לרבי את כתב האישור, כבר לא כיהנתי כסגן שר מכורח הנסיבות, חשבתי לעצמי שכנראה כל קבלתי את המשרה היתה רק כדי לאשר את הקמת מפעל החסד הענק הזה.

אם היה קטע כלשהוא בממוש של חזונו הגדול, שהעיק על לבו, וגרם לו להתלבטויות וליסורי נפש מסוימים, הרי גם כאן לא היה זה הצד הגשמי - הממוני, כי אם דוקא הצד הרוחני - המוסרי, אשר בהיות כל מעשיו בנויים ומכוונים על טגרת הקודש שאף שלא תצא מכשול מתח"י, הד לאותן התלבטויות וספקות ניתן למצוא במכתבו (שפע חיים ח"ד עמ' קע"א - קע"ב) וזלה"ק... והנה כל ענין בית - החולים עם רופאים ורופאות, אחים ואחיות, זה ענין קשה מאד ופרשה כבדה בפני עצמה, אך כפי ראות עינינו אדרבא - היא הנותנת, לפי שהמצב בבתי חולים קשה, והסכנה אורבת כל כך על כל מי שבא במגע אתם, לזאת מוטב לבחור הרע במיעוטו, להקים בעצמנו בית חולים שיהא בו רופאים ואחיות שומרי תורה ומצוות, ונעשה כל המאמצים האפשריים להחזיקו ברוח התורה והאמונה הטהורה, עפ"י דרך אבותינו הקדושים, שהריוח יהיה בעזה"י גדול הרבה מההפסד... יודע אני שהאחריות היא גדולה, אך אקוה כי בית החולים בקרית צאנז נתייסד רק לשם שמים וכל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו וכו' עיי"ש.

"פיקוח נפש כנגד מאווי נפש"

כדברים האלה גם סיפר הרה"ח ר' חיים א. ראטה ז"ל שזכה להיות בין המייסדים של המרכז הרפואי והרבה פעלים ללא שיעור למענו עד יומו האחרון, אשר באחת מהשיחות הרבות שהיו לו עם רבינו ז"ע על רעיון הקמת הבי"ח, סיפר רבינו - אחד העסקנים פנה אלי בבקשה לגנוז את הרעיון, ונימוקו עמו, הואיל והצוות הרפואי והסיעודי שיהיה שם לא כולם יהיו ממוחננים, ולא תהא התנהגותם בשלימות כאנ"ש, כך שמחפשי העוולות כבר ימצאו בפרט זה במה לקנטר ולדבר סרה... עניתי לו - המשיך רבינו - בוא וראה כמה מסולפת השקפה זו, הרי הקמתו של המרכז הרפואי הוא ענין של פיקוח נפש ממש, שכן מספר האנשים החולים שאינם רוצים להתאשפז בבתי חולים מפחד של "ניתוחי מתים" וכיוצ"ב הוא גבוה מאוד, ואלו שכבר מתאשפזים מחוסר ברירה קיצם מוחש עקב כך שהם שרויים במצב של חוסר רגיעה, ונטולי שלווה הם בשביל כך, ועל ידי הקמתו את המרכז הרפואי שיהיה מושתת על יסודי התורה ואדני ההלכה, יכולים גם למנוע כל זאת מהם, ולא רק זאת אלא גם איסורים אחרים של"ע עוברים עליהם בריש גלי במקומות אחרים, כגון חילולי שבת, חמץ בפסח ועוד ועוד, האם חשוב יותר לוותר על כל זה בעבור אותם מעטים שאינם ממש כמוני, מה שברור שבדרכי נועם אפשר להסביר להם שייטיבו הליכותיהם, - הנה איפוא מצות גמילות חסדים במשנתו של רבינו ז"ע מצוה הטבילה ושזורה כל כולה בתורה ועבודה.

"טיפול השוה יותר מכל הון דעלמא"

מסירותו של רבינו לכל הקשור להקמת הביה"ח היתה מעל ומעבר ולא רק בהקמתו אלא בכל שלב פעילותו, ומספר הנ"ל שהיה נוכח פעם בקודש פנימה עת שהמנכ"ל הר"ר גרשון לידר שטח את שאלתו, אודות הצעת רופא מסוים לרכוש מגוף רפואי באירופה מחטים לזריקות שעלותם גבוהה פי כמה מן המחטים הרגילים, לשאלת רבינו מה היתרון במחטים החדשים, השיב, שאלו ממעטים את כאב החולה.

נענה רבינו ואמר הרי הלכה מפורשת היא (בשו"ע או"ח סי' רמ"ח) שמותר לכבות את הנר בשביל שישן החולה שיש בו סכנה, והדבר ברור ומוחלט שאפילו אם יתנו ליהודי סכום של מליון דולר כדי שיכבה נר בשבת ללא כל סיבה, לא יעשה זאת שכן לא לעבור על ציווי השי"ת שווה הרבה יותר מסכום זה, נמצא שכאשר אני מכבה נר לחולה בשבת הריני מעניק לו בזה טיפול השוה יותר מכל הון דעלמא... היעלה על הדעת שלא ינתן לחולה טיפול נוח וטוב יותר למרות העלות היקרה יותר.

נוכל להמשיך ולספר, לתאר ולחרוט בחרט, את כל מעשי החסד לאלפים ולרבבות, עובדות אין ספור, מגודל הקרבתו האישית, תפקידיו ומטרותיו הקדושים, ועל הכל מסירות נפשו אשר גבול לא ידעה, אמנם אין עושים נפשות לצדיקים, ומאמרינו בא אך ורק להצביע ולהורות לדורות הבאים על קצה המזלג וכטיפה מהים הגדול צדיק מה פעל! והמפרסמות אינן צריכות ראייה כלל וכלל, והעיקר הוא הנלמד מזה מוסר והשכל, להשתדל לדבוק בדרכיו והליכותיו, וכבר אמרו ז"ל כל ההולך בדרכי אבות אני מתקומם עליו בזכות אבות, יהא רעוא שזכותו הגדולה יעמוד לנו להתברך ולהושיע בכל מילי דמיטב, וימליץ טוב ויושר בעדנו להחיש עת פדיון נפשנו בגאולתנו גאולת עולם בב"א.

עד כאן מבטאון "צאנז"

דרכו בקודש של רבינו באותם ימים לקבל פני המשחרים לפתחו לבקש ישועה לקבלם ביום ג', מעלות השחר עד צאת הכוכבים צבאו רבים על הבית, ואולם גם בתוככי עבודת קודש זו הופיעו בפניו תלמידים לדבר מעניני השיעורין דאורייתא. ומעשה ונכנס אצלו תלמיד ותיק שהעלה לבו קושיא על דברי רבינו בשיעוריו, עזב רבינו את הקהל המצפים לישועתו ונסתגר עם אותו תלמיד ופלפול עמו אודות הדברים הנאמרים, תוך כדי משא ומתן בדבר הלכה נפנה רבינו לחדר הספרים ועלה בכבש לעיין באיזהו מקומן של ספרים הנחוצים לענין המדובר, באותו הזמן נכנס תלמיד אחר, וראה סולם מוצב ארעה וראשו מגיע השמימה רבינו ז"ע עומד ומעיין בספרים והאנשים בחדר החיצון ממתינים... אותו תלמיד התלונן בפני הבחור החשוב על שהוא מטריד את רבינו ממנוחתו, ומפריע לציבור הבאים מצפון ומדרום, מחיפה ומבאר שבע... וגורם להם טרחא דציבורא. "תגיד לרבינו שהבנת כבר את הענין ודי בזה..." נפנה הבחור לאמר לרבינו שנחה כבר דעתו... אמנם רבינו הבחין שיש דברים בגו ושאל את התלמיד (שלא היה רגיל לוותר כ"כ מהר...) לסיבת החיפזון, סיפר לו התלמיד את דבריו של חברו על הטרדה שהוא גורם לרבינו ולאנשים הצובאים על הבית נענה רבינו: האמן לי שנח לי להתניע בהכנת עשרה פשעטלעך מלקבל קויטל אחת... (ומתוך הדברים תבין עד מה קשה היה עליו הענין של קבלת פתקאות, עד כמה נגעו הדברים עמוק בלבו וגבוה בענינים נשגבים ורמים) ולא זו רבינו משם עד שנחה דעת אותו תלמיד באמת ובתמים...

(יסוד צדיק)

מתוך הספר 'לפיד האש'

רב להושיע

בכל צרתם

כשרי ישראל מכל החוגים והעדות באו לפניו עם צרורותיהם כל מיני חולי וכל מיני מדוה דאגות ועגמת נפש מכל הסוגים נפשם בשאלתם שימתיק הדינים מעל ראשם וימשיך להם השפעות טובות של חסד ורחמים האמינו בכוחו של צדיק לפעול ישועות הרגישו בפועל כי הוא משותף בצערם וסבלותיהם סבלותיו הלא כך אומר זקנו מהרצ"א מדינאו זי"ע בחיבורו אגרא דפרקא אות קי"ד מה טוב ויפה לאדם לספר צערו להצדיק כי אפשר אפילו לא יתפלל בעדו כאשר רק יצטער הצדיק בצערו יסיר השם יתברך צערו בכדי שלא יצטער הצדיק"

ורפא ירפא

יש והיו פונים אליו אפילו באמצע התפילה חוץ משמו"ע להזכיר חולה לרפואה שלמה וכן לקבל הוראות מפיו כיצד לפעול בנוגע לבחירת רופאים ואישפוז בדיוק וטיפולים ניתוחים הקרנות וכיוצא פעמים הגיעו אל מעונו קריאות טלפוניות בהולות בדיוק בשעה שעמד בתפילה המשמש בקודש מסר לו את תוכן השאלה והוא זי"ע היה רומז לו בניע ראשו ובאצבעותיו איך להשיב לשואל וכיצד יעשו בענין החולה

באחד המקרים צלצל הטלפון כמוצאי שבת קודש כשהרבי ישב עדיין בשלוש סעודות ועמד באמצע מזמור לדוד היה מדובר במקרה של פיקוח נפש באשה חולנית שמפני הסכנה ציוו הרופאים לנתחה בדחיפות הרהיב המשב"ק ונגע בשרוול ידו של רבינו זי"ע להפסיקו מדביקותו הוא הקשיב לשאלה והורה להעביר מיד את האשה לבית חולים אחר האנשים עשו כדבריו התעלמו לחלוטין מדברי הרופאים שטיפלו בה אשר הזהירו כי במדה ויטלטלו אותה להוציאה מבית החולים יתחייבו בנפשה כי פקודת הרבי זי"ע שמרה רוחם לבסוף אכן הבריאה אשה זו כליל בלא ניתוח כעבור זמן קצר ארע לבעלה נזק גדול בעסקיו הפסיד ממון הרבה הגיב אז הרבי במילים אית מאן דפרע בגופיה אית מאן דפרע בממוניה

חבלי עצה

הוא היה אומר הקב"ה מרחם עלי ולכן העצה אשר אייעץ לאיש יהודי במשקל ראשון עולה יפה אולם יש לדעת שבטרם אשיאנו עצה הרני פשוט מתיישר בצירים וחבלים אין העצה הזאת באה ממני בנקל

פעמים התבטא בדרך צחות כלום מלאכה קלה היא זו להיות רבן של חסידים הלא יש שבתמורה לפדיון זוטא בסך עשרה זהובים נאלץ האדמו"ר להתאמץ בתפילה ולטפס עד כסא הכבוד ומרגלא בפומיה לפרש בתפילת שמונה עשרה על הצדיקים ועל החסידים רבש"ע יהמו נא רחמין על הצדיקים שיהיה בכוחם להמשיך חסידים וישועות על החסידים

כל השומע לי אינו מפסיד

יש שהיה אומר לאנשיו ביי מיר האט נאך קיינער נישט דער לייגט [מעולם לא הפסיד מישהו אצלי] והדבר היה אכן בדוק ומנוסה הן במילי דעלמא וכל שכן במילי דשמיא

מעשה באדם שלקה בארוע מוחי ואושפז בבית חולים כשחייו בסכנה והנה הובא ענינו לפני הרבי זי"ע שצויה להוציאו מיד מבית חולים זה ולהעבירו למוסד רפואי אחר למרות שהרופאים הזהירו כי הטלטול עשוי לקרב ח"ו את קיצו נכנסו ובאו בני משפחתו אל הקודש פנימה בנסיון לשכנע את הרבי שיחזור בו מהוראתו כפי שהחולה עצמו ביקש מהם הקשיב רבינו זי"ע בארך רוח לדבריהם ואחר השיב ופנה אליהם בלשון זו שימו לב הלא זה ענין הקשור בפיקוח נפש ההכרעה קשתה עלי מאד אלא שאם האיש תולה עצמו לגמרי בדעתי ואנכי

שוקל את צדדי הדבר בלא שמץ של פניה אישית אקוה שיעזרו לי מן השמים לכיין אל העצה הישרה והנכונה ברם כאשר הלה מתוכח עמדי ע"פ שכל אנושי ומבקש להורותני מה צריך אני לומר ומי יודע אולי באמת צדקו דבריו ממילא אין בחילי להשיב כלל אמרו לו איפוא שאינו מסוגל להכריע כיצד עליו לעשות

עיני לשמיא נטלית

פעם אחת כשהזכירו לפניו חולה לרפואה שלמה פתח ואמר חז"ל התקינו במטבע של ברכה רופא כל בשר ומפליא לעשות מה הקשר בין שני הדברים אלא כשם שכלי הנשבר מי מיטיב לתקנו אם לא האומן והיוצר שעשאו כן האדם שנתקף בחולי מי מיטיב להיות רופא כל בשר אם לא מי שמפליא לעשות בעצם יצירתו של האדם

הלב הנשבר מצרות ישראל

קרה פעם אחת בקרית צאנז בנתניה ביום חמישי בערב כשרבינו זי"ע התכונן להגיד את השיעור כללי השבועי שלו והנה לפתע תקפוהו מיחושים עזים עד שלא היה מסוגל לצאת מחדרו יצא המשב"ק והודיע בחוץ שהשיעור לא יתקיים הקהל הרב שהתאסף לקראת השיעור ובחלקו הגיע מחוץ לעיר התחיל להתפזר כשהוא מאוכזב לבסוף אחרי שעה לא ארוכה התגבר הרבי ויצא להיכל הישיבה והגיד שם את שיעורו ברוב עוז ותעצומות אך כשסיים את הפלפול צנח שוב על כסאו אין אונים ולא היה מסוגל ללכת ברגליו הביתה משמשי נשאוהו בזרועותיהם כעבור שעה קלה שאלה אותו הרבנית האם יוכל לקבל אנשים אחדים מעיר רחוקה שבאו כדי לשאול עצה וברכה השיב לה הרבי בשלילה מפני תשות כוחו התפלאה הרבנית כיצד היה מסוגל במצבו ובחולשתו להגיד את השיעור אולם הוא הסביר את הדבר בפשטות "נקל עבורי להגיד עשר שיעורים מלהאזין לצרותיו של יהודי אחד הצרות שוברות את לבי לגמרי"

וסיפר אחד המשמשים בקודש לילה אחד כשרבינו זי"ע עלה אל ערש יצועו למנוחה קצרה והשעה מאוחרת מאד כשעתיים לאחר חצות לילה ניתקתי את מכשיר הטלפון בכדי שלא יוכלו להפריע את מנוחתו אח"כ פנתי לחדר המיוחד לי ושכבתי לישון כעבור שעה פתאום הזעיק אותי רבינו זי"ע באמצעות הפעמון המיוחד שהתקיני אצל מיטתו להשתמש בו בכל עת שיצטרך למשמשו וכאשר נכנסתי אל חדרו רמז לי בידי שאכניס מיד את התקע של מכשיר הטלפון הבנתי שהוא מרגיש כי אי מי זקוק לו ומתקשר עכשיו לכאן עשיתי איפוא כמצוותו ואמנם כן תיכף ברגע שחיברתי את המכשיר נשמע צלצל רבינו זי"ע הרים בעצמו את השפופרת והחליף דברים עם האיש מעבר לקו מדובר היה בענין של פיקוח נפש שלא סבל דיחוי.

ומתוך הדברים שרבינו זי"ע השמיע לתוך המכשיר הספקתי לקלוט את המשפט הבא עמדתי כבר בכלות הנפש מרוב דאגה

משמים סיבבו

הדבר ארע בשנת תשל"ט בחדר ההמתנה לפני שנכנסים אל הרבי שררה צפיפות רבה כתוצאה מן המחנק שנוצר התעלה אדם בלתי מוכר מבני עדות המזרח אשר באופן פתאומי חש ברע והעבירוהו מיד לבית חולים הרבי שרוחו נסערה מאד מן המקרה הפסיק לקבל קוויטלך והודיע לאלתר שלא יוסיף לקבל קהל אם אפשר היה שיארע כמקרה הזה בצל קורתי אינני ראוי להיות רבי אמר בפסקנות, ניסה אי מי מבין המקורבים להפציר בו שישנה את דעתו הלא אין ספק שסיבבו משמים שהאיש הזה לא יתעלה במקום אחר כי אם פה ליד חדרו של הרבי כדי שיתפלל בעדו וימשיך לו ישועה ורפואה שלמה אולם רבינו זי"ע נשאר בסרובו ורק אחרי הפצרות מרובות נעתר לו ויבקש שיביאו את הפתקא שהכין אותו מסכן להגיש לפניו ו שנרשם עליה שמו ושם אמו,

ימים שלמים החזיק הרבי את הפתקא הזאת בסידורו מול עיניו ועם כל דף ודף שעילעל בעת התפילה העביר ג"כ את הפתקא הלאה ולא חדל מתפילות ותחנונים עד אשר באו לבשר לו שהיהודי חזלאיתנו והנהו בריא לחלוטין.

מציל נפש אומללה

סיפר לי איש בריתו החסיד רבי יהושע וייצענבלום שהיה נוכח בעצמו בשעת מעשה

יום אחד בנתניה באו לפני רבינו זי"ע אשה אלמנה מרודה עם בתה היחידה להגיש קוויטל ולבקש את ברכתו הבת יתומה מאב נשתבשה עליה דעתה ל"ע מעת שאביה החסיד שבק חיים בפתע בליל הסדר והיא אוספת כל היום קרעי שמות וכי"ב האם האלמנה פנתה אל הרבי מגור הבית ישראל זצ"ל שישב בירושלים ותבקש את עזרתו והוא זה שאמר להן ללכת לקרית צאנו.

והיה כשמעו במה המדובר צוה רבינו זי"ע להגיד לאלמנה שתסע עכשיו לביתה ותשוב אליו עם הבת באחד מימי חול המועד פסח כשחזרו שנית בחוה"מ הכירו ע"פ ארשת פניו כמה קשה עליו כל הענין אך בשום פנים אינו יכול לכבוש רחמיו וחמלתו על הנפש האומללה כיון שהניחה האשה לפניו את הקוויטל תפס בידו את חוטי הציצית של הטלית קטן שלו והניחם על גבי השולחן כשהוא מניח לידם ג"כ את השקית המכילה חפצים קדושים שבאו אליו בירושה מאבותיו הקדושים שהיתה חתומה באוצרותיו עכשיו פקר בקול רם על הנערה שתוציא מיד מכליה את כל השמות שאספה ותניחם על שולחנה וכאשר היא הוציאה רק חלק מן האוסף שלה גער בה קשות ובקול נגיד ומצוה תבע ממנה למסור לו את הכל ותעש כדבריו בני ובני לקח עמו את הקוויטל ויצא לטבול במקוה לאחר מכן שב אל חדרו וברך את החולנית ברפואה שלמה ופטר אותן לשלום.

והנה בעוד כמחצית השנה בחול המועד סוכות כבר באה בת האלמנה שבינתיים החלימה לחלוטין ואף מצאה את זיווגה ונישאו בשעט"מ עם חתנה לקרית צאנו כדי להקשיב לתפילת רבינו זי"ע

בדידי הוה עובדא

סיפר לי בן תורה ירושלמי החפץ בעילום שמו אשר בימי חורפו לקה במחלה קשה שמיררה את חייו ותקצר יד הרופאים להעלות לו ארוכה באחד הימים בשנת תשכ"ב ירד לנתניה ונכנס אצל רבינו זי"ע עם קוויטל בידו שמע הרבי מפי הצעיר את כל פרשת סבלו אחר נתן עיניו בקוויטל שבו היה רשום שמו ושם אמו אהרן יהושע בן רבקה וכהרף עין קרא לעברו הלא כשמך כן אתה בעצמך שמך הוא ברי"א נוטריקון אהרן יהושע ב"ן רבקה וכך תהיה בריא אולם בעזרת השם יתברך.

הדבר יצא מלפני המלך ותיכף ומיד הרגשתי שהתחולל בי שינוי עצום לטובה וכאשר אמר כן היה הבראתי לחלוטין סיים הצורב את סיפורו

וסיפר לי החסיד הותיק ר' פסח לאנגזאם ז"ל בדידי הוה עובדה שבאתי ליום הקדוש יוהכ"פ לקרית צאנו והרבי זי"ע כשעלה לתורה אמר מי שברך באופן מיוחד עבורי לא הבנתי מדוע לאחר מכן ביום הושענא רבה קרתה לי תאונה רגלי מעדו ותוך כדי נפילה נשברה ידי באתי אח"כ אל רבינו כשידי חבושה בגבס והנה ברגע שראה אותי אמר לאנשים שנכחו בחדרו פלא הדבר שר' פסח נפצע הלא אמרתי ביוהכ"פ מי שברך מיוחד עבורי אולם תוך כדי דיבור פנה אלי אישית ואמר בלחישת זה חסד הבורא הרי היה עלול להיות הרבה יותר גרוע

עוד סיפר לי ר' פסח מעשה בילד שלי שנתקע מסמר חלוד עמוק בידו והובהל לבית החולים הדסה בירושלים שם טיפלו בפצע והזריקו לו זריקת טעטאנוס לשם מניעת זיהומים והרעלה ח"ו ברדמו כשחלפו ועברו מן הזריקה שלושה ימים ביום הרביעי פתאום התנפחה ידו באופן מבהיל והרופאים שבדקוהו בביה"ח הנזכר איבחנו שלקה

בהרעלת דם קשה והעריכו שאין מנוס מלקטוע את היד הנגועה אחרת תתפשט ותלך ההרעלה בכל הגוף המנתח המפורסם ד"ר נחום קוק הוא שהיה אמור לבצע את קטיעת היד בצר לי ביקשתי להמתין ומיהרתי לבוא לפני רבינו זי"ע כשדמעתי על לחיי ויהי כשמעו מה שאמרו הרופאים נזדעק ויקרא היתכן גזלנים לקטוע ידו של ילד רך ואמר לי בנחישות שאגיד לרופא כי בטרם יגש לקחת בידו את איזמל הניתוחים ייטיב נא לבדוק מחדש את מצב היד המורעלת עשיתי כמובן ככל אשר ציווני ויהי כאשר בדק ד"ר נחום קוק את הילד פעם נוספת הכירו על פניו סימני הפתעה ופליאה ובטפחו על שכם ילדי קרא אליו בשחוק קום וברח לך מפה שכן קרה נס והכל השתנה לא היה יותר שום צורך לקטוע את היד

ככל היוצא מפיו

מעריציו הרגישו שמתקיים בו הכתוב (במדבר ל ג) לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה בהתאם לפירושו של המגיד מקוונץ זי"ע איש צדיק לא יהיו דבריו חולין אלא כל היוצא מפיו יעשה כאשר יגזור כן יקום למשל שיאמר בפיו לאחר בנים ולאחד חיים או מזוני כן יעשה המלך ב"ה בסוד ותגזור אומר ויקם לך מקורביו ואנשי ביתו סיפרו שאפילו דיבור קל שהוציא מפיו לא נפל ארצה

פעם אחת אמר לזוג חשוכי בנים שביקשו את ברכתו כבר היה לעולמים כבר שמענו על אנשים שנפקדו אחרי ט"ז שנה וכעבור כ"ב שנה,

ולבסוף כך הוה שאחרי ט"ז שנה בדיוק הרתה האשה אך הפילה את עובריה ל"ע וכשמלאו כ"ב שנה נפקדה שוב הפעם בזרע של קיימא.

זוג חשוכי בנים מירושלים באו אצלו לבקש ברכה יעץ הרבי לבעל שיתגרם לטפל בתיקוני עירובין לזיכוי הרבים אמר בזכות שתגרם לכך מזאל קענען טרגן וועט זי בעז"ה אויך טרגן עשה הבעל כעצתו ועד מהרה נושעו

ומעשה באברך מחו"ל שכבר חלפו חמש שנים מנשואיו ולא זכה להיבנות אמר לו הרבי עלה עם אשתך להשתקע בא"י ובזכות ישיבת ארצנו הקדושה בודאי תיוושעו קבלו עליכם ויהי הדבר למופת שתיכף אחרי שקיבלו על עצמם לעלות לא"י באה ישועתם עוד בטרם הספיקו לקיים את הדבר בפועל

לבני זוג אחרים שביקשו את ברכתו אמר הרבי בפשיטות ניזל בתר רובא כדאיתא בחז"ל יבמות קי"ט ע"א רוב נשים מתעברות ויולדות וכך הוה

ומעשה שנכנס אצלו יהודי ודמעתי על לחיו כי ילדו הפעוט נתקף בחולי אנוש ומצבו בכל רע הורה לו הרבי זי"ע שילך לדרוש ברופא פלוני עשה האיש כדבריו אולם הרופא הזה אמר לו שמוכרחים לנתח את הילד אם כי גם במקרה שינותח הסיכויים שיבריא לגמרי קלושים ביותר חזר האב וסיפר לרבי את דברי הרופא מיד פסק את פסוקו לתקוני שדרתיך ולא לעוותי לא לשם מטרה זו שלחתי אותך אל אותו רופא ומכיון שדיבר כפי שדיבר הנני מבטל למפרע את השליחות וכאילו לא הגיד הרופא מאומה עכשיו אשלחך מחדש אל רופא אחר ונקב בשמו ואמור לו בשמי שאל הרופא הגדול מתלווה תמיד המלאך רפאל בכבודו ובעצמו

מיד עשה האיש כפי שציווהו במאמצים רבים ובעזרת תשלום נכבד שידל את הרופא הגדול הזה שהרבי נקב בשמו שיאות לבוא ולבדוק את הילד בבית החולים שאושפז בו הרופא הזה אכן הציע דרך אחרת לטפל במחלת הילד מבלי שיצטרכו לנתחו הורה איפוא הרבי להעביר את הילד לבי"ח אחר ושם טיפלו בו ע"פ הנחיותיו של אותו רופא עד שהבריא לחלוטין.

תולה בזכות אחרים

הרבי הזכיר באותו מעמד את דברי החתם סופר זצ"ל בהספד אשר נשא ברבים על סילוקו של צדיק הוא רבו הגדול רבי נתן אדלר זצ"ל וזו לשונות ואני בחלומי ראיתי מחומשת ספרים משובשת שחורים ושאלתי מדוע שחורים לבושיק והשיבוני הלא ידעת מנהג עיר מולדתך פרנקפורט ביום תענית ציבור מלבישים ס"ת שחורים ואיך והנה חלום והנה האמת כן מנהג ק"ק פ"פ אבל פתרון נודע לנו עתה כי התורה היא מתאבלת על מות הצדיק מורנ"א זצ"ל כי מי יגדור גדרה ומי יעמוד בפרצה אוי נא לנו שהחיינו לזמן הזה והגיענו הלילה הזה לאכול בו מרורים גם הוסיף וביאר שהחת"ס בודאי לא התכוין לספר ברבים גודל מעלתו עצמו דהיינו שהראו לו מן השמים את החזיון המרעיד אלא שהתכוין לגלות חשיבות רבו הקדוש בשמי מרומים ולכן סיפר זאת אף מן המראה הנורא שראינו הסביר נוכל לראות את גדולתו וחשיבותו בשמים של האדמו"ר מגור זצ"ל הרבה יותר ממה שחשבו והחשיבוהו אחרים ועם כל זה אין ביכלתי לומר כל מה שנצור בלבי

הכתב והגויל

היה מעשה באדם אחד שהיה חשוך בנים ושלח ביד חברו אל הרבי קוויטל עם בקשה להתברך בזרע של קיימא הוא זי"ע קרא את הפתקא והשתומם חזר וקרא ושוב השתומם היתכן שאדם יורה לעצמו בדיני הטהרה לבסוף פנה אל האיש שהביא את הקוויטל שיגיד לחברו בלשון הכתוב שאל אביך מי ששואל זוכה להיות אב לילדים יצא הלה חיש מהר אל רעהו והתברר לו שהרבי אכן לא החטיא אפילו כחוט השערה.

סיפר אחד האברכים המקושרים אליו כי בכל עת הכנסו עם קוויטל אל הקודש פנימה נהג לרשום רק את השמות ללא שום תוספת בקשה כלשהי גם בעל פה לא הזכיר מעולם איזושהי בקשה כי כן היה רבינו זי"ע רגיל לספר שאצל זקנו הדברי חיים וי"ע לא הורגלו חסידים לכתוב בקוויטלך בקשות כלשהן מלבד פירוט השמות כל נפש בשמו ושם אמו אך הנה קרה פעם שזוגתו נתקפה בחולשה יתירה וכאשר דרשה ברופאים לא מצאו שום דרך לעזור לה עד שהפצירה בו מאד שיוכיר אותה לרפ"ש אצל רבינו זי"ע ויתאר בפניו את מצבה האברך מצדו טען כלפיה שאינו צריך לפרט כשהרבי יקרא בקוויטל את שמה בלבד כבר יהיה מצבה נהיר לו לאשורו אפס משחלפו ימים רבים וכשל כח סבלה דרשה האשה ממנו במפגיע לעשות כחפצה אמר לה איפוא שתבוא ביחד עמו ותגיד בעצמה לרבי את כל אשר בלבבה מכיון שהוא אינו מסוגל לכך ויהי כאשר נכנסו אל רבינו זי"ע עם קוויטל שהיו רשומים בו השמות בלבד עוד בטרם הספיקה לפצות פה עמד הרבי וברך את זוגתו לרפואה שלמה מן השמים ושתסור ממנה החולשה לגמרי ויהי לפלא.

בשמות יקרא

סיפר ר' אליהו רייזמאן בדידי הוה עובדא בשמחת האירוסין שלי שנערכה באמריקה עמד הרבי וקרא בקול רם את נוסח שטר התנאים כשהגיע לשם אבי הכלה משה נעצר ושאל האם נקרא בשם זה בלבד והנה לאחר חקירה קצרה התברר על אתר שקראוהו אכן בשני שמות משה ודוד ויהי לפלא.

וסיפר הרב מאיר אהרן הלוי אייזמאן מנהל המח' ליחסי ציבור בבי"ח לניאדו נתניה לעתים קרובות העברתי אל הרבי בקשות בכתב של חולים שאושפזו אצלנו וביקשו שיעתיר בעדם לרפואה שלמה והנה כמה פעמים קרה שהוא זי"ע התקשר אלי בטלפון ושאל האם ביכלתי לברר פעם נוספת את שם החולה ושם אמו מכיון שהוא מרגיש כי השם שנכתב בקוויטל אינו מדויק ואמנם אחרי שעשיתי חקירה ודרישה נוכחתי לדעת שהצדק היה עמו.

מד' אשה לאיש

פעמים כשנתקבלו תפילותיו והמשיך ישועה לאדם מישראל השתדל מאד לטשטש את ענין המופת ותלה את הכל בזכות אחרים היה מעשה בזוג חשוכי בנים שכבר חלפו ט"ז שנה מיום נשואיהם ובאו לבקש את ברכתו עמד ונתן להם סגולה והרעיק ברכות ואיחולים שיפקדו במהרה בפקודת ישועה ורחמים וכן היה אח"כ כשבאו לבשר לו שכבר קרבו ימיה ללדת קרא בהתפעלות הנה רואים כשיהודים רוצים מה בכוונה רצויה ולבם לשמים הקב"ה עוזר להם הסגולות שנתן לאנשים באו אליו בקבלה מבית אבא מצדיקים בדור הקודם אשר השכים לפתחם ומתוך הספרים הקדושים קרה פעם שבחור אחד נפצע קשה בתאונת דרכים וכתוצאה מכך שף דעתיה גם לאחר שהחלים מפציעתו שלח הרבי לאביו פיסת מצה מן האפיקומן של ליל הסדר והורה לקשור אותה כקמיע לזרועו וישאנה כל ימיו ואכן חזר הבחור לאיתנו.

מעשה שבא והשתתף בסעודת מצוה שערך אחד מאנשיו סעודת הודיה בעקבות הנס אשר התרחש לבנו הקטן שנפל ארצה מקומה שלישיית ולא ניוזק אפלו בצפורן קטנה במהלך הסעודה פתח הרבי ואמר גדול הנס האחרון יותר מן הראשון הרי יש לו לקוב"ה בכל זמן צדיקים בעלי מופת אשר זכותם מגינה על בני דורם להינצל מן הסכנה אך בהשגחה מיוחדת נסתבכו הדברים שהבריות לא ישיחו מזה וגדול הוא הנס הזה שהוא ג"כ שלא כדרך הטבע יותר מן הראשון

רוח אלקים דיבר בו

מקורבי שמעו כמה פעמים מפי קדשו כשהוא מרמז כי ידבר את הדברים אשר ישימו בפיו מן השמים יש והזכירו לפניו חולה הזקוק לרחמים ציפו וקיוו שיברך אותו ברפואה שלמה אך הוא השיב בלשון סתומה השם יתברך הוא כל יכול ולא יספ הפצירו בו האנשים שיאציל לחולה ברכה מפורשת שיבריא ענה להם "מה אעשה יקירי ולא אוכל להגיד נאר וואס סירעדט זיך ארויס פון מיר" אף כאשר השיב לשואלים בהלכה והכתיב את התשובה בפרוטרוט לאחר הכותבים שלו הקדים ואמר לו הטה אזנך היטב לכל אשר אגיד לך והזהר משכחה אל תאבד אף מלה ווייל סרעדט זיך יעצט ארויס פון מיר.

אגב בימי זקנותו ארע לפעמים שקרא לכותב באמצע תפילת שחרית קודם ברוך שאמר ומסר לו דברים שנתחדשו לו פתאום ויש להוסיף אותם בתשובה הלכתית שכתב לאחר התפילה קראו שוב והתנצל בפניו כי לאחרונה גברה עליו חולשתו מאד ולכן קורה שעולים במחשבתו באמצע התפילה חידושי תורה ומכיון שחשש פן ישכחם הזדרזו ומסרם לו כדי שיעלה אותם בכתב.

דמיטמרן גליא ליה

על אחד הגילויים המרעשים נודע מפי רבינו זי"ע בכבודו ובעצמו כשנת תשל"ז ביום הסתלקותו של האדמו"ר מגור רבי ישראל זצ"ל בעל בית ישראל רבינו שהה אז באמריקה ובשידור טלפוני ישיר שהועבר לקרית בערוב יום ראשון ב' באדר אחרי שחזרו מן ההלויה הענקית שהתקיימה בירושלים הגיד בהתרגשות עזה שהוא מרגיש מחובתו לספר ברבים כי אתמול בבוקר בשבת קודש שקלים יום לפני הסתלקות האדמו"ר מגור השכמתי נרעד ונרעש מאד גם אנ"ש הכירו זאת עלי אין באפשרותי לגלות הכל אבל זאת אספר שראיתי בחזיון לילה כי הנני בעיה"ק ירושלים בשבת שקלים ר"ח אדר והמוני המונים בעיר יושבים לארץ ובוכים וצועקים ביללות עד אין שיעור וגם אני יושב בבכי מר ונהי בין הבוכים שצעקתם עלתה השמימה ברעש גדול ומתוך כך התעוררתי לא ידעתי על מה מורה דבר זה אבל היה ברור לי שאסון כבד קורה שם בעיר קדשנו ותפארתנו וכאשר נודע אח"כ דבר הסתלקותו הכנתי פשר כל אותן יללות נוראות

יהודי סח לפניו דאגת לבו שעולה לו בקושי למצוא שידוכים הגונים לצאצאיו אמר לו הרבי וכי טוב טוב אתה מן האבות הקדושים שכל שידוך שעשו עם הבנים עלה להם בקושי רב ובהרבה יסורים והרפתקאות

שוב היה מעשה בבחור פלוני שדיברו בו נכבדות עם נערה אחת שמפני טעמים שונים לא חפצה בו אך ההורים דחקו בה שתסכים אחרי ששאלו בעצתו של אחד מגדולי הדור הנוטריקון של שם החתן והכלה יעקב גדליה אסתר עלה כמנין זה"ב ואותו גדול התבטא על סמך זה שכנראה הוא "א גאלדענער שידוך" אמנם תיכף לאחר החתונה לא איתדר להו ונתגלגל הדבר שבאו לשאול את רבינו ז"ע מה לעשות ויעץ להפריד את בני הזוג בג"פ שאלו אותו הצירוף שהגיד אותו גדול הדור מה יהא עליו השיב הצירוף כשלעצמו נכון אך השתרבב פה משהו בטעות כעבור זמן קצר למדי מצא הבחור דגן את זיווגו שנקראה ג"כ בשם הכלה הראשונה ועלה יפה כה נתברר כי רק עכשיו הוא הצירוף האמיתי כמנין זה"ב "א גאלדענער שידוך".

מפתח של ברכות

ברכותיו היו עושים שורש למעלה ופרי למטה חסידים ואנשי מעשה מקטני הדור עד גדוליו וחכמיו השתוקקו והתאמצו כל הימים לקבל את ברכתו הרי לדוגמא אחת מני אלפים איגרתו הבאה של הגאון הקדוש רבי יוסף גרינוואלד זצ"ל מפאפא בעל יוחי יוסף אשר כתב בימי הכלולות של בן זקוניו אל רבינו ז"ע

בס"ד

שלמא רבא חיי אריכי ובריות גופא לכבוד קדושת הגה"צ אדמו"ר מקלויזנבורג שליט"א

כאשר זיכני בעל הרחמים ית"ש להשיא את בני הב' אהרן נ"י עם בת ת"ח והגיע יום אפריינו למז"ט הנני בזה להזכירו לטובה לפני כהדר"ג שליט"א ומצפה לברכתו להשפיע עליו ברכה שיהא זיווגו עולה יפה שיזכה לבנות בית נאמן בישראל בזכות אבותינו הקדושים ז"ע ומחמת טרדות וחולשת גופי ל"ע נתאחרו דברי עד עתה וכל ז' ימי המשתה לא עבר זמנו והנני חותם בברכה לכהדר"ג שיזכה עוד רבות בשנים לזכות הרבים מתוך בריאות השלימות דושת"ה

הק' יוסף גרינוואלד

יוסף בן שרה רבקה לרפואה"נ והג' ולסייעתא דשמיא בכ"ע

החתן אהרן בן מרים זיווגו יעלה יפה יפה ולהצלחה בתורה ויר"ש

מאד יקרו בעיניו ברכות ואיחולים שיצאו מפי ישראל קדושים והיה חס על כל הזדמנות שיהודי אפילו פשוט יברכו לבל יחמיצנה פעם ביקש מאחד לערוך מכתב מסוים בשמו כשסיים הלה לכתוב עבר במעוף עינו על הדברים והעיר לו בהיותי ילד נודמן פ"א שאבי זצ"ל נסע מן הבית למעיינות הרפואה וערכתי אליו באותם הימים מכתב על לימודי והתנהגותי וכדו' ובתוך הדברים שכחתי לפעמים לברכו בברכת החיים שליט"א השיבני אבא בגלויית דואר כדברים האלה יש לך אב זקן אחד בארץ ואתה חס לכתוב לו שליט"א ונתכוין לרמוז לאיש שחבל בעיניו כל פעם שהזכיר אותו ולא הוסיף את הברכה שליט"א

ומעשה שארע בימים ששכב על ערש דוי בבית החולים הר סיני בברוקלין הדבר היה בצהרי יום שבת קודש כשנכנס לחדרו יהודי כלתי מוכר והרבי פנה אליו מיד בהיכנסו ברכני הלא הנך כהן, השתומם האיש ושאל מהיכן הרבי יודע את יחוסו, השיבו רבינו מהיכן זה ענין שלי ואתה במטותא אמור נא יברכך יאמר נא ועשה האיש כדבריו.

עד כאן מתוך הספר 'לפיד האש'

סיפור נפלא מתוך הספר 'דברי חיים דב' בית אלימלך מהגה"צ המקובל ר' חיים בער ווייסבערג שליט"א ראש ישיבת שער השמים בניו יורק

וז"ל, אביא מעשה נורא שקרה בזמנינו, ועל ידי מעשה זו בהתבוננו בו יוכל האדם להכניס אמונה פשוטה בלבו, שאפילו בדורינו זה השפל לא עזב ה' את שארית הצאן בלי רועה נאמן לעדתו,

בליל שבת קודש פ' חקת עלה בסערה השמימה רבינו הקדוש האדמו"ר מצאנו קלויזענבורג זצ"ל, ובמוצאי שבת קודש נסעתי מאמערקא ללויה שהיה בק"צ נתניה בארץ ישראל, והגעתי לשם ביום א' לעת ערב, וביום ב' בבקר נסעתי לירושלים עיר הקדש יע"א להתפלל אצל הכותל מערבי, ולהיות בשיעור שלומדים בישיבת שער השמים, ומשם לשדה התעופה לחזור לאמערקא, והייתי מאד עייף ויגע ששינה כמעט ולא ראה עיני מליל שבת קדש, ובדרך הילוכי לישיבת שער השמים עברתי דרך ישיבת אהבת שלום להפגש עם הראש ישיבה דשם, ומאחר שהיה לי מעיל קרוע שקרעתי על רבי זצ"ל, בא אלי איש אחד שיצא כמדומה לי מישיבת אהבת שלום, ושאל אותי אם אני חסיד צאנו שהוא רואה את מעילי הקרוע, ועניתי לו בחיוב ושאני באתי מאמערקא לארץ ישראל ליום אחד בלבד על הלויה של הרבי זצ"ל ואני כבר חוזר עוד היום בערב לאמערקא, אמר לי האיש שהוא רוצה לספר לי מעשה נורא מהרבי מצאנו, אמרתי לו שאני ממחר עכשיו מאד שאני רוצה ללכת לשיעור ומשם לשדה התעופה וראשי גם כן כל אתי, אבל האיש הפציר בי מאד שהוא רצה להכניס סיפור זה בכתבי העתים אבל עכשיו שהוא פגש בי הוא רוצה לספר לי ואני אפרסם המעשה. והתחיל האיש בסיפורו, שאיש הזה היה נחבא לפני המלחמה השניה בעיר קלויזענבורג, וניירות להתגורר שם לא היה לו ומשום כך היה נחבא שם פעם כאן ופעם כאן, פעם אחד הוא הולך ברחוב ובאים אליו הדזאנדראן (החיילים) הרשעים אוררים ואומרים לו לעצור, והוא נהיה חיוור כסיר שהוא כבר ידע מה משמעות יש לעצירה זו בשעה שאין לו ניירות והוא אסור לו להיות במדינה זו, ועכשיו ישלחוהו חזרה לגרמנים, אבל מה הוא יכול לעשות רק לבטוח בה' והוא נעצר, נגשו אליו הרשעים ואומרים לו להראות להם את הניירות שלו, והוא אמר להם שהניירות הם בביתו, אמרו לו נלך לביתך והוא הלך קדימה והם אחריו, ומרוב צער ויגון התחילו הדמעות לירד מעיניו והוא הולך והדמעות יורדים בשפע, ובעוד שהוא הולך בא כנגדו מרן כ"ק האדמו"ר מצאנו קלויזענבורג זצ"ל שהיה שם האב"ד, והעמידו לאיש ושאל מהו הדמעות ולמה הוא בוכה כל כך, והוא סיפר למרן זצ"ל במהרה ובקיצור את חומר הדברים, ושבאים לביתו לראות את הניירות מה שבאמת אין לו, והוציא מרן זצ"ל ניירות מכיסו ואמר להאיש תראה להם את הניירות שלי ומרן הלך לדרכו, וכיון שהגיעו לביתו של האיש הוציא את הניירות שמרן נתן לו להראות להם, והרשעים לקחו את הניירות והסתכלו בהם היטב והסתכלו בהאיש היטב והחזירו לו את הניירות והלכו להם, והאיש לקח את הניירות כדי ללכת לבית רבינו להחזיר לו הניירות, שהוא חשב שהם הניירות של הרבי אבל כיון שהחיל לראות ולהסתכל בניירות ראה שהם ניירות לבנים חלקים ולא כתוב בהם כלום, נתפעל האיש מאד מאד וראה שהניירות האלו הם דברים ניסיים, החזיר הניירות לכיסו ולא הלך כבר להחזיר למרן זצ"ל רק החזיקו בכיסו לשמירה, והרבה ניסים נעשו לו והרבה פעמים היה בסכנת מות ממש וניצל מכולם בזכות השמירה של הניירות אלו שהיו בכיסו כל זמן המלחמה, וכשבא לגור בארץ ישראל רצו לגייסו לצבא הציוני והוא אמר להם שיש לו פטור ובקשו לראות את הפטור הראה להם את הניירות אלו ותיכף פטרוהו. וביקש ממני האיש מאד לפרסם המעשה על כן חשבתי להדפיסו כאן באות ק"ב שהוא בגימ' אמונה, ואני אז מרוב יגוני ושבירת לבי על פטירת מרן זצ"ל והייתי ממחר מאד כנ"ל, שכחתי לשאול שם האיש אבל מדבריו היה ניכרים דברי אמת. ע"כ.

(דברי חיים דב)

ליקוט מתוך הספר הנפלא 'שפע קודש' קריאת השם.
שנערך וי"ל ע"י הרה"ג ר' חיים גאלדשטיין שליט"א
מחבר ספרי שפע קודש: ב"ח עה"ת, ברית מילה, קריאת השם, בר
מצוה, ועו'

בשיעור חומש רש"י פרשת ראה תשל"ה הביא כ"ק מרן זי"ע בתורה"ק:
אצל צדיקים ראו בחוש שהיו יודעים מראש אם זכר תלד או נקיבה,
וכשהיו באים לשאול את זקה"ק מצאנו זי"ע איזה שם יתנו כשיוולד
התינוק, היה אומר שם של זכר או שם של נקיבה, ומזה היו יודעים
בבירור אם זכר הוא או נקיבה.
כ"ק אדמו"ר זי"ע היה נוכח פעם כשבא אחד לשאול את זקה"ק איזה
שם יתן לתינוק שעומד להוולד אצלו, והשיבו זקה"ק תקרא לו יעקב,
והלה שכנראה לא היה מחוכם כל כך, שאל שוב, ומה יהיה אם תוולד
בת, השיבו זקה"ק גם אז תקרא לו יעקב...

אולם דו"ז הרה"ק משינאווא זי"ע לא היה נוהג כן, אלא היה מקפיד
שלא לומר איזה שם לתת, וזאת במי שלא נתקיימו בניו ל"ע, עכ"ד
שם.

אף כי כ"ק מרן זי"ע נהג כדו"ז הרה"ק משינאווא זי"ע בענין זה, שלא
היה נוהג לענות לשואלים אותו איזה שם ליתן וכמו שכתב במכתב
תשובה הנ"ל, [זולת אצל נכדיו], בכל זאת כשנכנסו חסידים ואנשי
מעשה עם פיתקא קודם הלידה, היו רואים בחוש פעמים הרבה כי
הכל גלוי לפניו. ואכתוב כאן כמה עובדות ששמעתי מבעלי העובדא.

שמעתי מפי המוהל הרה"ח ר' משה אהרן דייטש הי"ו, כשבועיים קודם
לידת בתו נכנס אל הקודש פנימה עם פיתקא, וכשקרא מרן זי"ע
בקוויטל, הפסיק מעט בשתיקה בדביקות, וכשנתעורר שאל מה היתה
שמה של זקנתו אשת הגה"צ רבי איצקל יאקבאוויטש
מקליינווארדיין זצ"ל, (מרן זי"ע שהה אצלם בימי בחרותו, בהיותו בקליינווארדיין
בעת מלחמת העולם הראשונה, ואף למד אצל זקינו הגה"צ רבי איצקל הנ"ל),
והשיב, ששמה היתה 'מלכה', ומרן זי"ע בירכו שתלד בניקל ובשעה
טובה ומוצלחת. כעבור שבועיים נולדה לו בת, ונכנס לבשר למרן
זי"ע, ואמר שכבר הבין מפעם הקודמת כשנכנס קודם הלידה איזה
שם ליתן, אולם ברצונו לשאול אם יוכל לכונן בשם זה גם על שם
אחרת במשפחה שקראו לה כן, אולם מרן זי"ע השיב שיכוון רק על
שם זקנתו הנ"ל אשת הגה"צ רבי איצקל.

כן שמעתי מעשה פלא מבעל העובדא, וכה סיפר: כשבוע שנים לאחר
נישואיו לא נפקד עדיין בזרע של קיימא, ומרן זי"ע הורה לו לבוא
לגור בסביבת משכן קדשו ביוניאן סיטי (מרן זי"ע היה מתבטא כמה
פעמים: כי יש לו אחריות מיוחדת לכל אלו שהסכימו לדור ביוניאן סיטי),
וכשנפקדה אשתו נכנס אל מרן זי"ע עם קוויטל לבשר לו, פתח מרן
ואמר: הנה אחרי כמה שנים שלא נפקדתם בזרע של קיימא, אזי סימן
טוב שיהיה בת תחילה. ואכן בבוקרו של יום הלידה, לאחר שעלה מרן
זי"ע מטבילתו, בישר למשמשו שהאברך הלז יפקד היום בזרע של
קיימא ותוולד לו בת בשעה טובה ומוצלחת, ואכן אחר הצהריים
נולדה לו בת.

שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שקודם לידת בנו הגריש"ב
שליט"א, פנה מרן זי"ע ואמר לו כי יוולד לו בן זכר בעזהש"ת.

עוד שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שכן היה כשנפתח מחלקת
היולדות בבית החולים לניאדו, לאחר שבישרו למרן זי"ע שנולד בן
לראשונה, נענה ואמר שגם הלידה השניה יוולד בן, שכן נתגלה לו
בחלומו שמבשרים לו שיוולדו לראשונה שני בנים, ואכן כן היה.

כן שמעתי מפי חדב"ג הגרא"פ מוטצען שליט"א, בחודש אדר שנת
תשמ"ב קודם הולדת בתו נכנס אל כ"ק מרן זי"ע עם קוויטל, וקודם
קריאת מרן זי"ע בקוויטל אמר אולי גם זה יהא לך בן. אולם כשקרא
מרן זי"ע את הקוויטל נענה ואמר, שהוא חוזר מדבריו, וזה הנולד

לבטח תהא בת. והפטיר מרן זי"ע, כבר תווכחו לראות בעצמכם.
וקודם הלידה שהיה ביום שישי, מיד לאחר תפלת שחרית ביקש מרן
זי"ע מא"ח הרבנית תליט"א שיש למהר להכין מיני המאפה לכבוד
הקידושא רבה שיערכו בשבת, כי היום קצר והמלאכה מרובה, ואכן
קודם כניסת השבת נולדה בת בשעה טובה ומוצלחת.

עוד שמעתי מחדב"ג הגרא"פ מוטצען שליט"א, שקודם לידת בנו הרב
אהרן שליט"א שנולד בעצם יום השבת, הורה מרן זי"ע לא"ח הרבנית
תליט"א לנסוע עם בתה היולדת לבית החולים, ולא הניח שגם הוא
יצטרף לנסיעה, ובשבת אחה"צ ביקש מרן זי"ע לקרוא לו, כשנכנס אל
הקודש פנימה, בישר לו מרן זי"ע שכבר נולד ברוך השם בן למזל טוב,
בהוסיפו: שכן נתוודע לו בחלומו.

שמעתי מהג"ר יוסף טוסיג ז"ל, דברדייה הוה עובדא אצל כ"ק מרן
זי"ע, שבלידת בתו ביקש ליתן השם 'הענדל' על שם אחת מזקנותיו,
אולם דא עקא ששמה של אמו היתה 'שרה הינדא', על כן שאל את
מרן זי"ע, אם הענדל והינדא שני שמות הם, או שהם באים ממקור
ושורש אחד, וממילא לא יוכל ליתן שם זה לבתו.

והשיב מרן זי"ע, כי הענדל והינדא שני שמות הן ואינם מאותו שורש,
אבל לאחר כמה רגעים הפטיר מרן זי"ע ואמר: כמדומני שהשם
הענדל אינה טוב בשבילה. וכשנתאסרה הבינו למפרע מה שחזה מרן
זי"ע ברוח קדשו, כי שמה של חמותה היתה הענדל, ועל פי צוואת רבי
יהודה החסיד אין להנשא כששם כלה וחמותה שוין.

עובדא נפלאה שמעתי מהרה"ח ר' חיים קופרשטיין הי"ו, בשנת תשי"ג
נולד לאביו תאומים שני בנים וכיבד את כ"ק מרן זי"ע בסנדקאות,
וקודם אמירת הברכות אמר אביו למרן זי"ע שברעתו ליתן לבן
הראשון השם 'חיים' ולבן השני השם 'אהרן דוב'. ונענה מרן זי"ע
ואמר לו, כי מן הנכון שתהפוך הסדר ולבן הראשון תתן השם 'אהרן
דוב' ולבן השני השם 'חיים', וכן הווה. ובחלוף השנים כשנישאו נתגלה
עיניו הצופיות של כ"ק מרן זי"ע, כי חמיו של ר' אהרן דוב נקרא
הרה"ח ר' חיים מושקוביץ הי"ו, וחמיו של ר' חיים נקרא הרה"ח ר'
אהרן דוב הברמן הי"ו, ואילו היו נקראים כמו שסבר אביהם מעיקרא
היה אצל שניהם שמו כשם חמיו.

הוה עובדא בשנת תשמ"ג הגיע יהודי ממונטריאל שבקנדה אל יוניאן
סיטי מקום משכן קדשו של כ"ק מרן זי"ע, וביקש להיכנס אל הקודש
פנימה, היות וצריך לעבור בעוד שבועיים ניתוח לב, וברצונו שיאציל
מרן זי"ע מברכתו שיעבור הכל בהצלחה. אחד המשמשים כתב
ב"קוויטל" את שמו ושם אשתו, וכיון שלא ידע רק אנגלית, נכנס עמו
המשמש אל חדר קדשו של כ"ק מרן זי"ע להיות המתרגם.

באותו עת שכב מרן זי"ע על מטתו מפאת חולשתו, לאחר שקרא את
שמו בקוויטל, אמר המשמש שהגיע לבקש ברכה על שהוא צריך
לעבור ניתוח לב, כשמוע זאת מרן זי"ע הביט עליו מראשו ועד רגליו -
הוא היה איש גבוה, ואמר בלשון תימא: האם הוא צריך לעבור ניתוח
לב, בהפטירו, שאין לו כלום, ולא צריך לעבור ניתוח.

נענה הלה ואמר, שכבר בדקוהו הרופאים, ולאחר שראו את תוצאות
הבדיקות, קבעו שהוא מוכרח לעבור את הניתוח, אולם מרן זי"ע שוב
אמר בפסקנות: 'דעתי שאינך צריך לעבור הניתוח'. והוסיף לאמר, כי
מהראוי שיעבור שוב את הבדיקות אצל רופא אחר.

אחר כך קרא מרן זי"ע בקוויטל את שם אשתו, וראה ששמה היא
'יוסילה', שנתנו לה על שם אחד מאבותיה, והוסיף המשמש שכבר הם
כשבוע עשרה שנה לאחר נישואיהם ועדיין לא נפקדו בזרע של קיימא,
נענה מרן זי"ע ואמר: בוודאי שלא תוכל לילד, הרי יש לה שם של
איש, ואיש אינו יכול לילד... והפטיר מרן: כשיגיע לביתו יעלה לתורה
בימים שקורין בהם את התורה, וישנה את שם אשתו לשם אחר על
שם זקנתה, ואז תוכל להוליד בן בשעה טובה ומוצלחת, והלה חזר
לביתו בקנדה.

לאחר כמה שנים פגש בו אחד מאנ"ש שנתוודע לו מכל השיחה שהיה לו עם מרן זי"ע, ושאל לשלמו, ואמר שאכן מיד הלך לרופא אחר, והוא אכן קבע כי אינו צריך לשום ניתוח לב. ושוב שאל, ומהו לגבי מה שהורה מרן לשנות את שם אשתו, התנצל הלה ואמר שמתבייש ללכת לשנות את השם ועוד כמה אמתלאות שונות. אולם החסיד זירזו שיעשה כהוראת מרן זי"ע ובוודאי יזכה להיפקד בזרע של קיימא, ובפרט לאחר שראה שדבר ה' בפי מרן זי"ע אמת, ואכן הלך עמו באחד מן הימים שקורין בהם בתורה בשני או בחמישי, ועשו "מי שברך" לאחר עלייתו לתורה ושינו את שם אשתו על שם זקנתה, ולשנה נולד להם בן בשעה טובה ומוצלחת (מפי הרה"ח ר' ברוך טסלר הי"ד, וכן מפי הרה"ח ר' אהרן ישעיה שפיצר הי"ו שהיה נוכח כמתרגם בשעת המעשה).

כתב הרה"ג ר' שלום זילבר ז"ל במכתבו אלי, כשנכנסתי פעם אחת לפני ברית מילה לשאול אודות נתינת השם, סירב מרן לענות, ואמר שגם הרה"ק משינאווא זי"ע לא רצה לומר איזה שם ליתן, באומרו: "אז מען גיט שוין אמאל פארן טאטען רוח הקודש, זאל איך דאס צו נעמן?" [=אם נותנים כבר פעם לאב רוח הקודש, האם אקח זאת ממנו], עכ"ל. זולת למי שלא התקיימו ילדיו ל"ע שאז היה מסכים הרה"ק משינאווא לומר איזה שם ליתן.

מספר הגר"י יהושע לייפער שליט"א, פעם כשהגיע להסתופף בצל הקודש ביוניאן סיטי, נכנס אל הקודש פנימה, ואמר לכ"ק מרן זי"ע שהוא נכד הרה"ק רבי שמואל זי"ע בנו של הבני יששכר זי"ע אשר גם מרן זי"ע מתייחס אחריו. כשמוע זאת מרן זי"ע סיפר עובדא מהרבנות של זק"ק רבי שמואל זי"ע, וכה סיפר:

שמעתי מזקיני, אבי אמי, הרה"ק רבי מאיר משולם מלאנצהוט זי"ע, שסיפר על אביו הרה"ק רבי שמואל זי"ע, בן זק"ק מוהרצ"א מדינוב זי"ע בעל בני יששכר, שאחרי פטירת אביו בעל בני יששכר לא התנהג ברבנות ואדמורות, כי אמר בצחות לשונו, שאחיו רבי דוד הוא 'בטלן' ואינו יכול לפרנס עצמו, לכן נכון שיושיבו אותו על כסא אביו, בעוד שהוא פתח לעצמו בית מזיגה לפרנסתו.

כעבור כמה שנים נסתלק רבי שמואל בדמי ימיו לבית עולמו, וזקנתי הרבנית נשארה לבדה עם שני ילדים יתומים קטנים וניהלה את בית המזיגה. והיות שבעלה הרה"ק רבי שמואל היה נוסע הרבה אל הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זי"ע, לכן גם לאחר פטירתו המשיכה זקנתי לנסוע אל הרה"ק הנ"ל. באחת מנסיעותיה ליערוסלב, הוזכרה עצמה לפני הצדיק על עסק פרנסתה, שקשה לה מאוד לעבוד בבית מזיגה עם נכרים ובגין שאר מניעות, הרה"ק מיערוסלב האציל עליה מברכת קדשו, והיא שבה לביתה.

לאחר זמן התרפק לו גוי אחד על דלת ביתה, וביקש שיתנו לו מקום לינה, כמובן שזקנתי פחדה ולא הסכימה לכך, כי רק דלת אחת הפרידה בין בית המזיגה למעונה. הנכרי המשיך להתחנן על נפשו והפציר בה, אך היא בשלה וסירבה בכל תוקף, עד שנאלץ הגוי לעזוב את הבית.

בפעם הבאה כשנסעה ליערוסלב, אמר לה הרה"ק בנימה של טרוניא: תמה אנכי על הרבנית, שלחתי אליכם את אליהו הנביא לבית המזיגה וגרשתם אותו החוצה... אולם הרגיעה באומרו: הרי נאמר אשרי מי שראה פניו בחלום, קל וחומר אשרי מי שזכה לראות את אליהו בהקיץ [ראה שפע חיים דרשות חומש רש"י פרשת חוקת תשמ"ג, עמ' תא].

כשסיים מרן זי"ע לספר העובדא, הוסיף ואמר: סיפרתי לך העובדא מזקנתי הרבנית ע"ה, בכדי שכאשר תוולד לך בת תדע איזה שם ליתן. והדבר היה לפלא כי כעבור כמה ימים אכן נולדה לו בת, בו בזמן שעדיין לא הזכיר כלל בפני מרן זי"ע מענין זה, ואכן בלדת הבת, כבר היה לו מענה לתשובה איזה שם ליתן.

סיפר הרה"ג ר' אברהם גנזל ז"ל, כמה שנים אחרי פטירת חמותי ע"ה, נפטרה אמה ע"ה, ובתוך שלושים לפטירתה של אם חמותי נולדה לי

בת, ונסתפקתי אם לקרוא את שמה על שם חמותי או על שם אם חמותי, הן מטעם שזה היה בתוך שלשים לפטירתה, והן מטעם שלחמותי כבר היה הרבה במשפחה שקראו על שמה.

כששאלתי את מרן זי"ע השיבני, לקרוא לה על שם חמותי ע"ה, מפני שאשתי חייבת בכבודה, ומצות כיבוד אם קודמת לכיבוד אם האם כמבואר בשולחן ערוך [יורה דעה, סוף סימן רמ], ואילו את השם על שם זקינתה תתן בלדת בת נוספת.

כשנולדה לי בת נוספת, שאלתי את מרן זי"ע איזה שם ליתן, השיבני, כי מכיון שעל פי הנהוג מגיע כעת השם הנוכחי לצד משפחת בית אבותי, על כן יכול אני ליתן על שם משפחתי, ואילו אם חמותי כבר תדאג לכך שתהא לי הזדמנות נוספת להוציא לפועל את כוונתי ליתן שם על שמה, וכך הוה שאחר כך נולדה לי עוד בת שנקראה על שם אם חמותי.

שמעתי מהרה"ג ר' יוסף מנחם דייטש שליט"א, כשנולד אחד מבניו היה בדעתו ליתן על שם זקינו הרה"ח ר' משה אהרן ז"ל, אולם בהיות שלא היה ביכולתו ליתן השם משה כיון שהוא כשמו של חמיו הרה"ח ר' משה שווארץ ז"ל שהיה עדיין בין החיים, על כן נכנס לשאול את כ"ק מרן זי"ע אם יוכל ליתן תחת שם 'משה' את השם 'יקותיאל' שהרי אחד משמותיו של משה היה יקותיאל [מגילה יג, א], בהוסיפו: שהרי גם האושפזין של מרן הוא באושפזא דמשה.

כשמוע זאת מרן זי"ע עלה חיוך קל על שפתיו, והשיב: אספר לך המעשה איך נעשה משמי שייכות לאושפזא, כד הוינא טליא התגרה בי אחי הגדול ממני הרה"צ ר' אברהם זצ"ל, באומרו שרק לו יש שם מהאושפזין, ונכנסתי לאבי הרה"ק מרדניק וסיפרתי לו זאת בבכי, הרגיע אותי אאמו"ר באומרו, שמעתה יהא גם לי אושפזין כיון ששם יקותיאל הוא אחד משמותיו של משה רבינו. והפטיר מרן ואמר: להיות נכלל באושפזין אכן הוא שם טוב, אבל כלפי השמות אזי השם 'יקותיאל אהרן' ושם 'משה אהרן' הם שני שמות נפרדים.

פעם אמרו למרן זי"ע, שמביאים משמיה דהחזון איש זצ"ל [ראה פאר הדור חלק ד, עמוד ר], שאין לשלב שני שמות יחד, דסבר שני שמות הוי שם חדש, ואין זה שני שמות נפרדים, אלא נהיה לשם חדש לחלוטין, ואין זה על שם אף אחד מהם, ונמצא שאינו קרוי לא על שם זה ולא על שם זה. אולם מרן זי"ע אמר, שכן היה נהוג אצל אבותינו הקדושים לשלב שני שמות יחד, ובגאליצא לא הקפידו כלל בזה.

מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שמרן זי"ע סבר שכשמצרפים שני שמות משני זקנינו, כיון שבעת קריאת השם נותנים לו שני שמות, וכך יקרא אותו בעלייתו לתורה, הרי זה שמו לעולם, ואין משנה כלל באיזה שם נקרא בפי כל.

הוה עובדא באיש אחד שהזכיר בקוויטל את שם בתו הקטנה ששמה היה 'גיטל', שלאחר כמה שבועות ללידתה חלתה במחלה נדירה ל"ע, וכשקרא מרן זי"ע הקוויטל הבחין כי שם בתו הקודמת היא 'גיטא', מרן זי"ע הוציא את הספרים על שמות אנשים ונשים, והראה לו ששני השמות 'גיטל' ו'גיטא' הינם משורש אחד, על כן הורה מרן זי"ע שיעלה לתורה ביום הסמוך שבו קורין בתורה, ויעשה מי שברך של קריאת השם לבתו, וישנה את שמה לשם 'גילה'. ואכן אחר כך הבריאה לגמרי (מפי בעל העובדא).

סיפור נורא היתה רגילה לספר בעלת העובדא בעצמה מרת אלטא שינדל פדר ע"ה מבני ברק רבות פעמים, על אותו מופת שזכתה מכ"ק מרן זי"ע בקלויזנבורג, והכי הוה עובדא: בהיותה בת שנים עשרה שנים, בשנת תרצ"ד, תקפה אותה מחלת ילדים קשה, שנקראה "סקאלאפ", מיום ליום הלך והתדרדר מצבה עד שאושפזה בבית החולים הגדול שבעיר.

הוריה הובילו אל מטתה את טובי הרופאים, והם התאמצו להעלות ארוכה למחלתה הקשה, אך כל נסיונותיהם עלו בתוהו, לא הועילו לה כל התרופות ולא שיפרו את מצבה, והרופאים יחד עם ההורים שלא משו ממיטת חוליה אבדו עצות, ונתמלאו חששות לנוכח המחלה המקננת בביתם אהובתם, מחלה שכבר הפילה חללים רבים ל"ע.

הוריה ז"ל כמוכן נכנסו בכל עת אל כ"ק מרן זי"ע לבקש רחמים עבור בתם היחידה, אחר שכבר עבר עליהם כוס התרעלה ששיכלו את בנם היחיד בהיותו בן ט"ז שנה לאחר מחלה קצרה.

באחד הימים כשהיה מצבה קשה מאוד, אשר לפי קביעות הרופאים נותרו אך שעות בודדות לחייה, גמר אביה ז"ל שוב להיכנס אל כ"ק מרן זי"ע, ולרדוש בתוקף שיפעול עבורה ישועה, ויבטיחנו מפורשות שבתו תעמוד מחוליה. מרן זי"ע שהאזין לדבריו הבוקעים מלב כואב ודואב, הורה לאביה ז"ל שיעשה שלוש סגולות המסוגלות לאריכות ימים.

ואלו הן: האחת, להוסיף שם 'אלטא' מלפני השם שיש לה, שכידוע מספד"ק [ראה טעמי המנהגים, סוף עניני מילה, אות תתקכ"ט] שהשם זה הוא סגולה לאריכות ימים עד זקנה ושיבה. השנית, שיעשה את הסגולה המובא בספר חסידים לפדות את נפשה בזה שימכרו אותה למשפחה אחרת שיש קיום לילדיהם. והשלישית, לאסוף את כל בגדיה וחפציה האישיים ולמוכרם, ואת הכסף שיקבלו תמורתם יעניקו לצרכי צדקה. והפטיר מרן זי"ע בברכה שיהא לה אריכות ימים אף עוד שבעים שנה, ותזכה לראות בנים ובני בנים.

באותן הימים היה מצבה של הבת קשה מאוד, עד שקבעו הרופאים כי כבר הגיעה לשערי מות. לנוכח זאת הניחו אותה על הארץ, וכבר בקשו להזמין את החברא קדישא להכין צרכי קבורתה, והתנו עמהם שיניחו אותה בשני ארונות, בכדי שלא תדבק המחלה ולא תעבור אל אחרים ח"ו.

אולם על אף מצבה הקשה לא התייאש אביה ז"ל, והלך ועשה את שלוש הסגולות האלו שהורה לו מרן זי"ע לעשות. ואכן, בשעות הללו, כשכבר היתה מונחת על הארץ, החליטה שכנה שהיתה עמה בחדר, להרים את הכיסוי שהיה עליה, למרות יאושם של הרופאים, והנה הבחינה עליה סימני חיים, מיד הלכה להודיע להרופאים, ואכן הבחינו הרופאים איזה שינוי לטובה, ומשעה לשעה ומיום ליום נתגברה ונתחזקה עד שהחלימה לגמרי ושבה בריאה לבית הוריה. כמוכן שהרופאים הגדירו את החלמתה כנס גלוי של הצלת נפש ממות לחיים.

מששבה לאחר זמן קצר לאיתנה, יצאה עם אביה אל עבר בית המדרש, בהגיעם לשערי בית המדרש, יצא מרן זי"ע כשפניו בוערות בשלהבת אש קודש, ובעמדו על מפתן בית המדרש הורה לה לברך ברכת מחיה המתים.

בני משפחתה מוסיפים לספר, שבשנה האחרונה לחייה בהגיעה לגיל שמונים ושנים שנה, הוצרכה לעבור ניתוח, וקודם כניסתה לניתוח גילתה לבני משפחתה, שהוא חוששת מאוד מן הניתוח, מאחר שבשנה זו נתמלאה מכסת שנות חייה, כי בשנה זו נתמלאה ברכתו של מרן זי"ע שהבטיח לה שתחיה עוד שבעים שנה, ואכן לאחר הניתוח נתבקשה לישיבה של מעלה.

דרכו של מרן זי"ע בעת קריאת הקוויטל להוציא את השמות בפיו בדחילו ורחימו.

וראה בספר שפע קודש פרשת נשא תשמ"א, הביא מרן זי"ע בתו"ד: ראיתי דבר חידוש בספר שפתי כהן על התורה [פרשת במדבר] לאחד מגורי האר"י ז"ל, שבשעה שבאו ישראל לפני משה ואהרן, והוציאו משה ואהרן בפניהם הקדוש את שם האדם שבא לפניו, נשפע להם שפע גדול. דבריו הם חידוש נפלא, שעצם הדבר שמזכיר הצדיק בפה קדשו את שם האדם ושם אביו בלבד, מיד נשפע אליו טובה.

וזהו הענין כמה שנהגו ישראל להיכנס אל הצדיק עם קוויטל בו היו רושמים את שמות בני המשפחה, והצדיק היה קורא בפיו את

שמותיהם מתוך הקוויטל. וכבר כתב זקה"ק מדינוב זי"ע בספרו אגרא דפרקא [אות כה], שהרה"ק החוזה מלובלין זי"ע היה נוהג בעת שנתנו לו קוויטל, לקרוא בפיו את שמות בני אדם שכתבו לו, וכמה פעמים שמעו מפיו שהיה אומר קודם קריאת השמות 'לשם יחוד', ומבאר שם לדרכו שהיה מכוון ליחוד הקול והדיבור, עיי"ש בדבד"ק. ולדברינו מקור הדברים הוא בדברי השפתי כהן הנ"ל, שעל ידי שהצדיק מזכיר בפיו הקדוש את שם האדם הבא אליו, בזה עצמו הוא עושה לו טובה, עכ"ל.

כאמור, היה נוהג מרן זי"ע לקרוא את שמות הרשומים בקוויטל בקול, והרבה פעמים היה מרן זי"ע שקוע במחשבות אפילו כעשר דקות תוך כדי קריאת הקוויטל, ופעמים אף הרכין ראשו על השולחן, עד שלעיני בשר נראה שנרדם, אולם מיד כשפקח את עיניו המשיך לקרוא את השמות, במקום שהפסיק מקודם.

שמעתי מחדב"נ הגרא"פ מוטצען שליט"א, שכ"ק מרן זי"ע אמר לו בתוך אחת השיחים, שכ"ק אביו הרה"ק מרדכינ'ק זי"ע לימדו בימי ילדותו לקרוא קוויטלעך.

מספר הרה"ח ר' הערשל שפיטצער הי"ו, פעם נכנסתי לקודש פנימה אל מרן זי"ע יחד עם אמי ע"ה, ובאמצע קריאת השמות בקוויטל, שהה כמה דקות תוך שהוא שקוע במחשבתו, והיה נראה כמתנמנם. התנצלתי בפני אמי מחמת אי נעימות, ענתה אמי ע"ה ואמרה, וכי תלמדני מהו חסידות, הרי זכיתי להיות בת בית אצל הרה"ק ר' ישעילע מקרסטירער זי"ע, ונהירנא שכן היה דרכו של הרה"ק ר' ישעילע זי"ע, שהיה נראה כמתנמנם בעת קריאת הקוויטל בדיוק ממש כמו שראינו כעת אצל כ"ק מרן זי"ע.

מספר אחד המשמשים, מרן זי"ע היה מתאונן על כך שיש אנשים שנכנסים אליו להזכיר להפקד בדבר ישועה ורחמים, ואחר כך כשנושעו אינם באים לבשרו. והיה מבקש כי ברגע שיש בידם לבשר בשורה טובה, יבשרו ויודיעו לו מיד אף אם יהיה באמצע הלילה.

פעם הזכיר אימרא משמיה דצדיקים שאמרו על הפסוק [ירמיה ד, כב] חכמים המה להרע ולהטיב לא ידעו. שאנשים באים לחכמים רק בעת שהרע להם, ומבקשים מעמם שיתפלל בעדם, אבל בעת שכבר להטיב שהיה לו ישועה, לא ידעו, אינם באים להודיע להם, ושוכחים מלבשר להם הבשורה טובה [ראה חמדה גנוזה חלק ב, ערך צדיקים].

ואי אפשר לתאר כלל את גודל השמחה שהיתה ניכרת על פניו כשהודיעו לו בשורה טובה, כמו: על תינוק שנולד בשעה טובה, או שידוך שנגמר, או חולה שנתרפא, היה נתמלא גיל ושמחה. ומרוב שמחה היה מספר למקורביו, את הבשורה טובה שבישרו לו [ראה בהקדמת 'שפע קודש' פסקי הלכות ומנהגים, ברית מילה ופדיון הבן].

כן נהוג היה בכל שמחה שנערכה אצל מרן זי"ע, כמו: שמחת ברית מילה, תגלחת בן שלש, קשרי שידוכין, וכדומה, שהבעלי שמחה היו נכנסים אחר השמחה שערכו אצל מרן זי"ע אל הקודש פנימה עם קוויטל.

כן ראו המשמשים רבות פעמים במו עיניהם, כשהיו מנתקים את קשר הטלפון בחדר קדשו, בפרט בעת חולשתו בשכבו על ערש דוי, למען לא יפריעו למנוחת גופו הטהור. בכל עת כשביקש מרן זי"ע לחבר קשר הטלפון, מיד באותו רגע צלצל הטלפון, או שהיה אחד שביקש להזכיר להפקד בדבר ישועה ורחמים, או שאלה דחופה בענייני פיקוח נפש וכדו', ודבר זה היה שכיח גם באמצע הלילה, שלפתע ביקש מרן זי"ע לחבר קשר הטלפון, ומיד באותו רגע צלצל הטלפון, וכשסיים מרן זי"ע לדבר, אמר שיכולים עתה לנתק קשר הטלפון.

אעתיק מרשימותיו של המשב"ק הרה"ח ישראל יעקב זילברמן הי"ו: פעם אחת אמר לנו מרן זי"ע בהאי לישנא, 'וואס וויסט אַ דאקטער אַ

גוי' ער ווייסט דען אז מען קען האבען א רפואה אז מען געט א צדיק א קוויטל, אין מאיז ממשיך א רפואה? ער ווייסט נישט בכלל פון אזא רפואה' [= מה יודע רופא גוי, וכי יודע הוא שאפשר להביא רפואה בכך שנותנים קוויטל לצדיק, ובכך הוא ממשיך רפואה, הוא אינו יודע בכלל מרפואה שזון]. והוסיף מרן זי"ע לפרש כוונת הברכה: "רופא כל בשר ומפליא לעשות", שהשם יתברך הוא רופא כל בשר גם כאשר מפליא, היינו כאשר הפלא הוא שהרופא אומר שדרך זו אינה רפואה, אף על פי כן מה שהוא יתברך שמו צוה לעשות זו היא אכן הרפואה.

מספר הרה"ח ר' שלמה אלחנן שליסל הי"ו, הוה עובדא באחת מבנותיו שבלידתה נשקפה סכנה לחייה אשר הרופאים לא נתנו לה שום תקוה, כמובן שמיד התקשר אל מרן זי"ע להודיע לו על כך, כשבישר למרן זי"ע על הולדת בתו, מיד ברכו בברכת מזל טוב בחמימות כדרכו בקודש, וכשהודיע על מצבה, הורה מרן זי"ע, שבמשך כל ימי השבוע עד יום חמישי לא יספר לאף אחד שנולדה לו בת, גם לא להוריו, ושבוים החמישי יתקשר אליו שנית.

ביום חמישי קודם שהתקשר אל מרן זי"ע, פנה שוב אל הרופאים לברר על מצבה של הבת, והודיעו לו כי לפי השערותם אין לה רק שעות ספורות לחייה. ומיד התקשר אל מרן זי"ע, וחזר וביקר אותו בברכת מזל טוב, בהוסיפו: כי מיד בשבת הראשונה יתן השם, ויערוך קידושא רבה לכבוד השמחה.

וכיון שידע האב את מצבה של הבת, העיז ואמר למרן זי"ע, כי לפי השערות הרופאים לא יהיה לו למי ליתן השם בשבת. וכשמוע מרן זי"ע את דבריו, הוכיחו בתוכחת מגולה ואהבה מוסתרת, מה לך אצל רופאים, וכי הם מחליטים ויודעים כמה יחיה האדם.

כמובן שמיד ירדה הראגה מלבו, ושאל את מרן זי"ע על אודות נתינת השם, אם ליתן שני שמות על שם שתי זקנותיו, והשיב מרן זי"ע, כי גם עם שם אחד תוכל להאריך ימים ושנים [וראה זכר דוד מאמר ראשון פרק פ, שנתינת כמה שמות לאדם הוא סגולה לאריכות ימים]. ושוב הדגיש מרן זי"ע, שכבר בשבת הראשונה יתן השם ויעשה קידוש גדול.

מיד ביציאת השבת באו הרופאים לבשרו, שבמשך היום ראו אצלה שינוי גדול לטובה, והם בעצמם אינם מבינים היאך נעשה השינוי. ומוסיף הנ"ל כי במשך תקופה ארוכה בכל עת שנכנס לקו"פ היה מרן זי"ע שואל ומתעניין על אודות התפתחותה של הבת.

[וכן קיבל במשך התקופה הזאת כמה מכתבים ממרן זי"ע על אודות בתו, ואעתיק ממכתב אחד שנכתב בפקודת הקודש: "כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שמח אשר בעזרה שית מצב בתך שתחי' טוב יותר, ויהי רצון שהמצב יוטב לגמרי בעזרה שית, ושתזכה לרפואה שלימה מן השמים, ותזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעשים טובים מתוך רוב נחת והרחבת הדעת דקדושה עם כל יוצא"ח].

מספר הרה"ג ר' יצחק אייזיק לעווי שליט"א, בעת כשערך קידושא רבה לבתו התשיעית שנולדה לו בשעה טובה ומוצלחת, ועדיין לא זכה לבן זכר, לאחר שדרש בפלפולא דאורייתא, ענה מרן זי"ע ואמר: כמדומני שבשמים נהנים ושמחים מאוד מהפלפולים שאתה אומר, ועל כן יש לך רק בנות, ואיעצך שתקבל על עצמך, שגם כשיולד לך בן זכר, תכין פלפול לומר בעת השמחה, ואם תעשה כן תזכה בעזרה שית לבן זכר. כמובן שקיבל על עצמו, ואכן בפעם הבאה זכה להיפקד בבן זכר (מרן זי"ע הזכירו ברמיזה בסעודת הברית לבנו הנ"ל).

שמעתי מאחד ממקורביו של מרן זי"ע, עובדא מופלאה ששמע כמה פעמים מפ"ק, וכה סיפר לו מרן זי"ע: תקופה קצרה לאחר שהתחלתי לכהן ברבנות בקלויזנבורג, נכנס אלי יהודי אחד מבני הקהילה ושפך לפני את מר שיחו בדאגה, כי אשתו נמצאת בחודשי עיבורה הראשונים, ולפי דעת הרופאים נשקפת לה ולעובריה סכנה ממשית אם לא יפילו מיד את פרי בטנה. השבתי לו נחרצות, שחלילה מלעשות כדבר הזה, והשם יתברך שהוא א"ל מלך רופא נאמן יחיש לה עזרו מקודש שתמלא הריונה בניקל.

אותו יהודי שהיה בעל אמונה תמימה קיבל את דברי, ויהי אך כשיצא הלה מבית, ואני הייתי אך צעיר לימים, הרהרתי בדבר ונחררתי

מגודל האחריות שקיבלתי על עצמי בענין כה גורלי של סכנת חיים, ובפרט שהרופאים קבעו שהיא בסכנה, רעד ופחד אחזוני בכל גופי. באותה שעה שפכתי תחינתי לפני השם יתברך, שתעמוד לי זכות אבותי הקדושים ולא יבוא ח"ו מכשול תחת ידי. תיכף ומיד נטלתי את ספר התהלים ואמרתי את כל פרקיו בבכי רב עד מאוד.

משסיימתי, קראתי שוב לאותו יהודי ואמרתי לו, שאף הוא ירבה בלימוד התורה ובאמירת תהלים, והוריתי לו שיעשה הסגולה בחגירת הספר תורה שהביא זק"ק בשו"ת אבני צדק הנ"ל, ושתשים את חגורת הספר תורה כיס בתוך כיס, ולא תסיר אותה עד שתלד זרע של קיימא.

במשך כל אותם חדשים המשכתי להרבות בפרקי תהלים, כשאני מתחנן לפני השם יתברך שתבריא האשה ותלד בניקל, ושיזכו לחיים טובים וארוכים, עשיתי לי זה כחוק ולא יעבור, עד שבאו ובישרו לי הבשורה הטובה, והיתה לי שמחה רבה מאוד שברוך השם עלו תפילותינו, ונתקבלו לרצון.

כהשלמה לעובדא מופלאה זו, שמעתי מהר"ר אברהם רוט הי"ו, מיקירי הקהלה החרדית בשכונת נוה שאנן בחיפה, מה דבדידיה הוה עובדא, וכה סיפר: הורי ז"ל התגוררו בעיר קלויזנבורג, אמי ע"ה, בהיותה בחודשי עיבורה הראשונים, נתגלתה אצלה מחלה מסויימת ל"ע, והיא אושפזה בבית החולים שבעירו קלויזנבורג, בו שירתו רופאים יהודים, הרופאים המומחים שבדקו אותה קבעו כי עצם דבר היותה מעוברת מהווה סכנה מוחשית לחייה ולחיי עובריה, ובכדי להצילה פסקו הרופאים נחרצות כי עליה להפיל מיידית את פרי בטנה.

כששמעו אבי ואמי החלטת הרופאים, החליטו כי בענין גורלי שכזה, לא יעשו דבר ללא קבלת ברכתו ועצתו של רבם, הלא הוא הרבי זי"ע, שעלה לכהן כרב בקלויזנבורג, תקופה קצרה קודם לכן בשנת תרפ"ו.

אבי הרה"ח ר' משה בצלאל ז"ל, מיהר מיד לבית הרבי, היה זה בערך בשעה שלש לפנות בוקר, וכשהבחין שחדרו של הרבי זי"ע מואר, העיז לדפוק על דלת ביתו, ואכן הוא פגש את הרבי שקוע בלימודיו כשהנר על ידו. אבי ז"ל שהיה מאוד מודאג נעמד לצידו והתייפח בבכי, הרבי הרגיעו וביקש לשמוע מה הביאו לכאן בשעה כה מאוחרת, וסיפר לו אבי ז"ל דברים כהווייתם, כשהוא מבקש לדעת כדת מה לעשות.

לשמע הדברים, התהרהר הרבי קימעא, ולאחר מכן פנה אל אבי ז"ל בפנים מאירות, והחל מרגיעו במילים מליציות, כשהוא אומר לו 'משה בצלאל אתה מכיר את ד"ר נאמן ... אבא לא הבין תחילה למי הרבי מתכוון, והרבי המשיך, הלא הקדוש ברוך הוא הוא א"ל מלך רופא נאמן. וכאן הרבי פסק לו חד משמעית, חלילה מלעשות מעשה כזה, אל תשעו לדברי הרופאים, אלא תבטחו רק בא"ל מלך רופא נאמן יתברך שמו, והוא הרופא כל בשר יפליא לעשות על הצד הטוב ביותר שתלד בניקל, ויזכו לחיים טובים וארוכים.

אבי ואמי שאמונת חכמים היתה טבועה באישיותם, סמוכים ובטוחים היו בדברי קדשו של הרבי, ועל אתר הודיעו לרופאים כי אינם מתחשבים בדעתם, וכי אינם מתירים לבצע את רצונם. ואכן לאחר כשעה חדשים, ביום כ"ב שבט תר"צ, ילדה אמי בן זכר בריא ושלם במזל טוב, ואני הוא הוא הבן הזה.

הלא מוסיף ומספר: כשהרבי עלה ארצה בשנת תש"כ להשתקע בקרית צאנז בנתניה, הגיע אבי ז"ל כמה פעמים לקבל פני הרבי במשכן קדשו, כמובן כשהגיע בפעם הראשונה, הרבי שמח מאוד לקראתו, כי זה הרבה שנים לא נפגשו ולא ידעו זה מזה, ובחסדי שמים נותרו בחיים לאחר מאורעות השואה האיומה. בפעם השנייה כשאבי ז"ל נסע שוב לקבל פני קדשו בקרית צאנז, לקח גם אותי עמו, כשנכנסו עם קוויטל שוב שמח הרבי לראותו, ואז אבי הצביע עלי והכריז: 'דאס איז דעם רבינס א קינד' [זה הוא הבן של הרבי],

וכשסיפר לרבי את כל הסיפור האמור שהתרחש עשרות שנים לפני כן, זכר זאת הרבי היטב, ואמר לו בהתרגשות גדולה: 'אני זוכר זאת היטב היטב עד היום הזה'.

עוד מספר בעל העובדא מה שאביו ז"ל סיפר לו: מיד לאחר לידתי היתה אמי ע"ה במצב קשה מאד, מצבה הלך והידרדר, ובלילה כבר הוכנסה על ידי הרופאים לחדר הנפטרים בבית החולים, אחר שדימו כי כבר שבקה חיים ל"ע. לפנות בוקר נכנסה אחת האחיות לאותו חדר, והיתה השגחה פרטית מאת ה', כי היא עצמה לא יכלה להסביר מדוע נכנסה לשם, בהיכנסה הבחינה לתדהמתה, כי אחד "המתים" מזויז אבריו, היא נבהלה מאד, ויצאה בריצה לקרוא לרופא התורן שיבוא לבדוק מה קורה שם, הרופא מיהר ובא, וגילה כי אמי ע"ה היא המת החי, מיד העבירו אותה חזרה למחלקה, ערכו לה בדיקות וטיפולים, וחיותה שבה עליה.

הרופאים עדיין לא האמינו כי אמי ע"ה תישאר בחיים, והעמידו את מטתה בקצה האחרון של המחלקה בין אלו שאין תוחלת לחייהם, אך כעבור מספר ימים ומצבה השתפר, אמרו הרופאים לאבי, אנו מודים כי זו לא עבודה שלנו, כי על פי ידיעותינו הרפואיות ועל פי כל ספרי הרפואה לא היה סיכוי קלוש שאשתך תישאר בחיים, זו רק העבודה של הרבי שלך שהוא מסוגל לחולל נס פלאי שכזה. לאחר כשבוע עזבה אמי את בית החולים כשהיא בריאה ושלימה (הובא גם ב'צאנו' גליון שיז).

שמעתי מהרה"ח ר' אברהם איידלס ז"ל, בשנת תשי"א כשהגיע לידי כ"ק מרן זי"ע הכתי"ק של זקינו ה"בני יששכר" שהטמינם ברומניה [ראה בסמוך], נסכה שמחה על פניו, וסיפר אז בביתו בתוך הדברים: כשכיהן כרב בקלויזנבורג, היתה אשה אחת שבתחילת עיבורה היתה לה חולשה בלבה, והרופאים אמרו שסכנה נשקפת לחייה באם תלד, ובא בעלה ותינה את צערו בפני, והשבתי שאיני יכול לענות בנידון זה הנוגע לדיני נפשות, ושאלתי את הרופא, האם זה יכול להזיק לה כעת כשהיא מעוברת או רק כשיגיע עת החבלי לידה, והשיב שהסכנה הוא רק כשיגיעו חבלי הלידה, שלא תוכל לסובלם מרוב חולשת הלב. ואמרתי אם כן עדיין יש שהות להמתין וא"צ לעשות כלום, בנתיים שלחתי אותה לרופא בית, ונתן לה איזה תרופה.

כשהגיע החודש השביעי לעיבורה, בא אלי שוב הרופא, והשבתי שיש עדיין זמן, אך כשהגיעה לחודש התשיעי הלך הרופא מיד לבית האשה, והתחיל לסדר את כליו בחדר הסמוך להפיל את וולדה, ובנתיים הגיע אלי הבעל בבהלה, ואז היה מונח על שולחני הכתי"ק של זק"ה חידושי מהרצ"א על חנוכה, ואמרתי שתיכף ומיד ירוץ עם הכתב יד ויניח אותו מעל ראש היולדת, וכן עשה, ומיד המליטה בן בלא שום צער חבלי לידה בשעה טובה ומוצלחת, והן היולדת והן הוולד יצאו מסכנת מות לחיים. והפטיר מרן זי"ע, שלאחר מכן הורה ששוב לא תתעבר כי אין סומכין על הנס.

ההפצה בעיה"ק טבריא נתרם לע"נ רבני טבריא

רבה הראשי של טבריא העדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאגא זצ"ל

רבה הראשי של טבריא העדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריזון זצ"ל

מייסד תיבת ביבאס, העדיק החכם רבי רפאל ביבאס זצ"ל

לע"נ איש החסד מוכתר בכל מידה נכונה

הרה"ח ר' משה בן ר' שמואל רפאל (רייד) ז"ל

מדור יום ההילולא נלקט מתוך סדרת הספרים הנפלאה "שפע קודש" ב"כ עה"ת, ברית מילה, קריאת השם, בר מצוה, ועוד, שנערך וי"ל ע"י הרה"ג ר' חיים גאלדשטיין שליט"א, ומתוך ספרי "לפיד האש", ובטאון "צאנו", וגליוני "בחצרות החיים"

לזכר עולם יהי צדיק כ"ק אדמו"ר הגה"צ רבי שלמה בן רבי מרדכי זצ"ל מזוועה - צאנו, נלב"ע כ"ז תמוז תשע"ז

להצלת

מושה בן אסתר מלכה
זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו
להתברך בכל מילי דמיטב

להצלת

מאיר יחיאל בן חנה סימא
זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד
לו להתברך בכל מילי דמיטב

להצלת

מנחם מענדל בן פרידא גילה
זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו
להתברך בכל מילי דמיטב

להצלת

אפרים בן אסתר לאה
זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד
לו להתברך בכל מילי דמיטב

להצלת

יוסף נתן בן רבקה טויבא
זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד
לו להתברך בכל מילי דמיטב

להשתתפות בהוצאות הגליון לרגל שמחה או לע"נ ולקבלת הגליון במייל, להערות ולהארות, GILYON.LIZENSK@GMAIL.COM

זאת העובדא היה מספר מרן זי"ע כמה פעמים בביתו, כשהיתה השיחה בענין מעלת וקדושת החפצים וכת"י של הצדיקים, והיה מרן זי"ע מתבטא בתוך דבריו, שמעלתם וקדושתם כה נשגבה, שבכחם אף לפעול עמהם ישועות ולהחיות מתים. ופעם אחת אף הוסיף ואמר: 'אפילו דער מלאך המות האט מורא פון דעם' (כן שמעתי עובדא זו מהגאון רבי נתן אורטנר שליט"א רב העיר לוד, ששמע מפ"ק מרן זי"ע, כאשר זכה להיות פעמים מספר בקודש פנימה, עת עסק בהכנת ספרו על ה"בני יששכר").

אעתיק מעשה שכתב הרה"ג ר' שלום זילבר ז"ל במכתבו אלי: פעם אחת בא אברך, שדיבר במבטא אמריקאי, ביום חמישי אחה"צ, וביקש להכנס אל הרבי אודות ענין נחוץ. השבתי לו, שבשעה זו אי אפשר להתקבל, אולם האברך הפציר מאד, והפטיר שהוא תלמידו וגם בנו של רבינו.

שאלתי, מתי למד אצל רבינו, והשיבני שכשהופיע רבינו בסיום הש"ס מדף היומי, נתרשם מאד מדברות קדשו, ומאז קיבל על עצמו לקיים כל מה שהרבי מצווה לעשות. ואכן מאז הוא מרבה לשמוע שיעורי חומש רש"י בפרט בנסיעותיו, והוא משתדל להתנהג כפי שמורה רבינו, כסדר לימוד הבקיות שהנהיג רבינו זי"ע.

וכששאלתי מדוע הוא גם בנו של רבינו. סיפר שהוריו הם אנשים בעלי יכולת המתגוררים בקנדה, אבל לצערם היו חשוכי בנים במשך שנים רבות. וכשביקר שם רבינו לפני הרבה שנים, החליטו להיכנס אל הרבי עם קוויטל לבקשת ברכה, לאחר כשקרא רבינו את הקוויטל, פתח ואמר: בוודאי אין לכם בנים, שהרי לאמא יש שם של זכר, ולזכר אי אפשר להיות בנים. ושאל האב, האם לשנות לה את השם. רבינו הניח את ראשו ושקע בהרהור, ולאחר מכן ענהו לשנות את שמה, וליתן לה שני שמות בעת העליה לספר תורה. ואכן לתקופת השנה נולד הוא (כמדומני כבן יחיד), ואם כן הוא גם 'תלמיד' וגם 'בן'.

הרהבתי עוז ונכנסתי לרבינו, וסיפרתי כל הדברים שסיפר לי הנ"ל, דברים כהווייתם. ורבינו זי"ע נתלהבו פני קדשו כאש להבה, והתחיל לדפוק בידו הק' על השלחן במשך כמה דקות, ואז הורה לי להכניסו אליו, וזכורני שהאברך שהה בקודש פנימה יותר מכשלוש רבעי שעה.

ע"כ מתוך הספר הנפלא "שפע קודש" קריאת השם.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לזכר עולם יהיה צדיק

רשכבה"ג

כ"ק אדמו"ר הגה"ק

רבי יקותיאל יהודה בן רבי צבי זי"ע

אבדק"ק צאנו

נתנדב ע"י ידידיו

הרבני החסיד הנגיד ר' מנחם מענדל רייך הי"ו,

מחדש הישוב החסידי בעיה"ק טבריא